

FÖRVALTNINGSHÖGSKOLAN

Polyskiftet - när Sverige gick med i Nato

Från neutralitet som dygd till allians som ansvar

Patrik Ackell

Program:	Masterprogrammet i offentlig förvaltning, 120 hp
Kurs (kurskod):	Masteruppsats i offentlig förvaltning, 30 hp (FH2508)
Nivå:	Avancerad nivå
Termin/år:	VT 2025
Handledare:	Gregg Bucken-Knapp
Examinator:	Vicki Johansson

Sammanfattning

Program: Masterprogrammet i offentlig förvaltning, 120 hp
Kurs (kurskod): Masteruppsats i offentlig förvaltning, 30 hp (FH2508)
Nivå: Avancerad nivå

Policyskiftet när Sverige gick med i Nato

Titel (svensk): Från neutralitet som dygd till allians som ansvar
Titel (engelsk): The policyshift when Sweden joined Nato - from neutrality as a virtue to alliance as a responsibility

Termin/år: VT/HT/2025

Handledare: Gregg Bucken-Knapp

Examinator: Vicki Johansson

Nyckelord: Policyanalys, Sverige, Nato, Försvarsberedningen, Säkerhetspolitik, WPR (What's the Problem Represented to be?), Idéanalys, Machine Learning (ML)

Syfte:	Syftet med uppsatsen är att analysera vilka idéer i policyprocessen som ledde till Sveriges medlemskap i Nato den 7 mars 2024, och att undersöka om beslutet var förutbestämt eller formades av en kontext över tid.
Teori:	Analysen är baserad på på fyra teoretiska ramverk: Rational Choice Theory (RCT), Idéanalys (Ideational analysis), Multiple Streams Framework (MSF), What's the Problem Represented to be? (WPR)
Metod:	Analysen baseras på Försvarsberedningens rapporter från 1995 till 2024 och tillämpar en sekventiellt tvåfasig metod med mixad analys. Den kvantitativa fasen använder machine learning (Python och Scikit-Learn) för att identifiera samband mellan exogena faktorer och tematiska förändringar över tid. Den kvalitativa fasen omfattar Tematisk Progression, med Rational Choice Theory och idéanalys för att följa idéers utveckling, samt Samspelets Topografi, med Multiple Streams Framework och WPR-metoden för att problematisera hur idéer konstrueras som policyproblem och hur aktörer och strukturer samspelar.
Resultat:	Resultatet visar hur säkerhetspolitiska idéer, hotbilder och försvarspolitiska vägval legitimerats och förändrats, och visar Sveriges stegvisa väg till Nato-medlemskap.

Abstract:

Denna uppsats undersöker vilka idéer i policyprocessen som ledde till Sveriges medlemskap i NATO den 7 mars 2024. Analysen baseras på Försvarsberedningens rapporter mellan 1995 till 2024 och använder en sekventiell metod i två faser med mixad analys. I den kvantitativa fasen används machine learning (Python och SciKit-Learn) för att identifiera samband mellan exogena faktorer och förändring över tid i rapporternas tematik. Den kvalitativa fasen omfattar två analytiska teman: Tematisk Progression, som med Downs (1957) Rational Choice Theory och Vedung (2018) idéanalys ger en temporalt strukturerad förståelse av idéers utveckling över tid, och Samspelets Topografi, som med Kingdons (2014) Multiple Streams Framework och Bacchis (2009) metod What's the Problem Represented to be? problematiserar hur idéer konstrueras som policyproblem och hur aktörer och strukturer interagerar. Resultatet visar hur säkerhetspolitiska idéer, hotbilder och försvarspolitiska vägval legitimerats och förändrats, och visar Sveriges stegvisa väg till Nato-medlemskap.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
Abstract:.....	3
1. Inledning.....	7
2. SYFTE.....	8
3. Metod.....	9
3.1 Tre frågor ska besvaras.....	9
3.2 IT-strategi.....	10
3.3 Metateoretisk utgångspunkt.....	10
3.4 Ontologisk och epistemologisk förutsättning.....	11
3.5 Forskningsdesign - derivatan, sekventiellt och transformativt mixade metoder.....	11
3.6 Den analytiska arbetsgången.....	11
3.7 Empiri - bedömning av urvalets validitet, generaliserbarhet och begränsningar.....	12
3.8 Metodteori - den kvalitativa fasen - teman som kompletterar.....	13
3.8.1 World View beskriver ett landskap.....	13
3.8.2 Rational Choice Theory möter Vedungs idéanalys.....	14
3.8.3 Multiple Streams Framework och What's the Problem Represented to be?.....	14
3.8.4 NÄR och HUR - en metoddiskussion, Kingdon (2014) och Bacchi (2009).....	14
3.9 Datainsamling (insamling) och repositorie.....	16
3.10 Textbearbetning och kvantitativ analys.....	16
3.10.1 Databehandling - pipeline - arbetsgång.....	17
3.11 Kvalitativ analys.....	17
3.12 Frekvensanalys visar förändring över tid (Bilaga A och repositorie).....	18
3.13 Compoundvärden och kontextuell flaggning.....	18
3.13 Operationalisering.....	19
3.14 Materialhantering och bearbetning.....	19

3.15 Forskningsetik.....	19
4. Begreppsapparaten - en teoretisk ram.....	19
4.1 Introduktion - policyprocessen.....	20
4.2 Tematisk Progression och Samspelets Topografi - en juxtaposition.....	20
4.3 Teoriavsnitt ett - Tematisk Progression.....	22
4.3.1 Ett makrostrukturellt perspektiv.....	22
Hur en fråga växer fram enligt Rational Choice teori.....	22
Grundantaganden för rationell politisk handling.....	22
Ideologins roll i politisk konkurrens.....	23
4.3.2 Kritiska beslut vid endogena och exogena kriser (beslutstypologier).....	24
4.4 Sensemaking och Sensegiving.....	25
4.5 Tematisk Progression - ideanalys, ett tematisk verktyg.....	26
4.6 Teoriavsnitt två - Samspelets Topografi.....	27
4.6.1 Ett diskursivt filosofiskt perspektiv.....	27
4.6.2 Idéer, Policyströmmar och meningsskapande.....	27
Möjlighetsfönstret - bara öppet en viss tid.....	28
4.6.3 Garbage-can modellen.....	29
4.6.4 Strukturell realism, Floden Weltgeist, strömmars riktning, nätverk och nav.....	29
4.7 Samspelets Topografi - What's the problem represented to be?.....	30
4.7.1 Normkritik och dekonstruktion.....	30
4.7.2 What's the Problem Represented to be? Ett batteri av frågor: 6 +1.....	31
5. Kontext och fallbeskrivning.....	32
5.1 Från alliansfrihet till Nato.....	32
5.2 Den globala maktsfären nya konsert - en historisk parallell.....	33
5.3 Alla konserter slutar - Den svarta svanen.....	34
5.4 Ledarskapets roll - Bismarck vs Napoleon III.....	35

6. Empiri.....	35
6.1 Metod och bearbetning - Vad undersöks och varför?.....	35
6.2 Resultatredovisning.....	36
6.3 Sammanfattning av resultat.....	36
6.3.1 Resultatmatrisen - frekvensanalys av teman.....	37
6.3.2 Temporal utveckling av teman.....	39
6.4 Sammanfattning.....	39
7. Analys.....	39
7.1 Tematisk Progression (Analys 1).....	39
7.1.2 Rational Choice Theory, rational ignorance och government action.....	40
7.2 Tematisk Progression - idéanalys: att följa idéers rörelse över tid.....	41
7.2.1 Sveriges Nato-inträde - idétyper: deskriptiva, kausala och normativa.....	42
7.2.2 Försvarsberedningens rapporter - ett problemnarrativ?.....	43
7.3 Samspelets Topografi (Analys 2).....	44
7.3.1 Window of opportunity, anarki, path dependence och critical juncture.....	45
7.4 Samspelets Topografi - Vad var problemet representerat att vara?.....	46
7.4.1 Sju frågor - hur konstruerades problemet som Nato-inträdet skulle lösa?.....	46
7.4.2 Resultat av problematisering.....	49
7.5 Vad görs osynligt i denna problematisering?.....	49
7.6 Svar på syftets tre frågor.....	50
8. Avslutande diskussion.....	51
Litteratur och referenser.....	54
Bilagor.....	56
Bilaga A - Tematiska kluster.....	56

1. Inledning

Den 7 mars 2024 blev Sverige formellt medlem i Nato - det var ett historiskt beslut som markerade ett avgörande skifte i Svensk säkerhetspolitik - efter mer än 200 år av militär alliansfrihet innebar medlemskapet inte bara en ny institutionell hemvist, utan också en förskjutning i den underliggande idévärlden som format svensk utrikes- och försvarspolitik.

I stor utsträckning har beslutet beskrivits som ett svar på den förändrade säkerhetsordningen i Europa, särskilt till följd av Rysslands invasion av Ukraina 2022. Men en sådan enkel inramning av Svensk samtid riskerar att dölja de långvariga policyprocesser, idékonflikter och meningsskapande mekanismer som lett fram till detta vägval.

För att förstå Sveriges inträde i Nato krävs därför mer än en förklaring av att det var ett reaktivt fenomen - det som krävs är en analys av hur säkerhetspolitiska problem har konstruerats, hur idéer vunnit legitimitet, och hur policyförändring över tid möjliggjorts. Mot denna bakgrund syftar denna uppsats till att bidra med en fördjupad förståelse av de idéer som format Sveriges stegvisa närmande till Nato. Särskilt hur hotbilder, samarbetsstrategier och försvarspolitiska vägval tematiskt har konstruerats, legitimerats och förhandlats i Försvarsberedningens rapporter mellan 1995 och 2024.

Uppsatsen utgår från en praktisk problematisering av policyförloppet - snarare än att kausalt förklara varför ett beslut har fattats, riktas analysen till hur det politiska landskapets narrativ har formats över tid; aktörers positionering, problemdefinition och hur olika lösningars legitimitet framställts.

Teoretiskt har en eklektisk ansats tillämpats - istället för att konstruera en enhetlig modell, har ett urval av kompletterande policyteorier använts - där Downs Rational Choice Theory (1957) och Vedungs arbete om idéanalys (2018) samverkar i att makrostrukturellt temporalt belysa idéers rörelser över tid, medan Kingdons Multiple Streams Framework (2014) och Bacchis analytiska metodologi What's the problem represented to be? (2009) möjliggör en diskursiv och processinriktad förståelse av hur säkerhetspolitiska problem konstruerats inom ramen för en föränderlig policymiljö.

2. SYFTE

Syftet med denna uppsats är att undersöka vilka idéer i policyprocessen som ledde till att Sverige blev medlem i NATO den 7 Mars 2024. Satt det i väggarna? Var beslutet på förhand givet, att det fanns en kontext-över-tid, att vid nationell kris ska Sverige gå med i Nato? Denna stödfråga var den initiala katalysatorn till hela uppsatsen, och har därefter följt med i skrivandet - forskningsfrågan och målet i denna uppsats är att undersöka vilka idéer i policyprocessen som ledde till att Sveriges den 7 Mars 2024 blev medlem i Nato.

En undersökning över tid har gjorts där en central policytext, Förvarsberedningens rapporter, 1995 till 2024, (dess utveckling relaterat till Sveriges väg till Nato-medlemskap), har analyserats. För att fånga komplexitet i Sveriges skifte, från oavhängighet till medlem i Nato, har en övergripande sekventiell metod i två faser med mixad analysmetod använts (Creswell, 2009, s. 14).

Den kvantitativa fasen: I studiens första fas, med hjälp av Machine Learning, görs en parvis jämförelse av rapporter, en kvantitativ analys av sambandet mellan exogena faktorer - så som geopolitiska händelser, politiska skiften och tematiska förändringar i Förvarsberedningens rapporter. Det kvantitativa resultatet från fas ett kommer sedan i fas två, (den kvalitativa fasen), att vidare utvecklas i två olika teman, och därefter undersökas vidare.

Den kvalitativa fasens två teman - Tematisk Progression och Samspelets Topografi. I en tänkt tidsdomän mellan 1995 till 2024 görs en transformativ mixad analysmetod - Downs (1957) Rational Choice Theory (RCT) blir den epistemologiska utgångspunkten för att beskriva en makrostrukturell tematisk progression (tidsdomänen), där sedan horisontalt (över tid) appliceras Vedungs (2018) ramverk för idéanalys. Då har byggts en temporal förståelse över de tematiska mönster som identifierats (kallat Tematisk Progression).

Efter detta skapas en på samma sätt transformativ teoretisk ram (kallad Samspelets Topografi) att användas för att undersöka samspelet mellan beslutsmekanismer - där utgångspunkten är Kingdons (2014) Multiple Streams Framework (MSF) som belyses i skenet av Bacchis (2009) diskursiva approach What's the problem represented to be? (WPR).

Undersökningen syftar till att genom en metodstudie, besvara följande frågor:

- Vilka säkerhetspolitiska idéer i beslutsprocessen, som nämnts i Förvarsberedningens rapporter mellan 1995 och 2024, kan identifieras som betydelsebärande i relation till Sveriges stegvisa närmande till Nato - med särskilt fokus på hur hotbilder, samarbetsstrategier och försvarspolitiska vägval har konstruerats, legitimerats och förändrats över tid?
- Vad synliggörs i en idéanalytisk undersökning av dessa idéers innehåll och antaganden över tid (med stöd i Downs Rational Choice Theory (1957) och Vedungs arbete (2018))?
- I enlighet med Kingdons (2014) MSF och Bacchis (2009) analytiska WPR-metod: vad belyser en diskursiv analys i hur dessa idéer representerats som policyproblem, i relation till lösningar och handlingsalternativ?

Det som undersöks är vilka idéer i policyprocessen som ledde till att Sverige blev medlem i NATO den 7 Mars 2024. Med det första temat (Tematisk Progression) byggs en pragmatisk linjär (rakt på sak) förståelse för hur förändring skett över tid, medan det andra temat (Samspelets Topografi) möjliggör en mer problematiserande analys av hur idéer konstruerats som problem och hur aktörer och strukturer samverkar och påverkar i policydomänen.

3. Metod

Arbetsgång: Vid instuderingen till detta projekt har använts en "taktill" approach, då det inte på förhand varit givet vad kunskap som saknats. Att gå från inrotad "armchair analyst approach" till att bygga en systematisk policyanalytisk ansats har tagit tid, men Creswells (2009) Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches har varit behjälplig i arbetet. I takt med att uppsatsen utvecklats, har formats en kombination av teori och metod för att undersöka Sveriges Nato-inträde utifrån offentliga källdokument - för att slutligen enbart utgå från Förvarsberedningens rapporter; vilka kommit att skapa "prickar på radarn".

3.1 Tre frågor ska besvaras

Undersökningen syftar till att genom en metodstudie, besvara följande frågor:

- Vilka säkerhetspolitiska idéer i beslutsprocessen, som nämnts i Förvarsberedningens rapporter mellan 1995 och 2024, kan identifieras som betydelsebärande i relation till

Sveriges stegvisa närmande till Nato - med särskilt fokus på hur hotbilder, samarbetsstrategier och försvarspolitiska vägval har konstruerats, legitimerats och förändrats över tid?

- Vad synliggörs i en idéanalytisk undersökning av dessa idéers innehåll och antaganden över tid (med stöd i Downs Rational Choice Theory (1957) och Vedungs arbete (2018)?
- I enlighet med Kingdons (2014) MSF och Bacchis (2009) analytiska WPR-metod: vad belyser en diskursiv analys i hur dessa idéer representerats som policyproblem, i relation till lösningar och handlingsalternativ?

3.2 IT-strategi

Initialt i arbetet framkom att NVivo eller Atlas.ti för att kvalitativt koda textavsnitt inte kommer att kunna användas då jag skriver, arbetar och programmerar i operativsystemet Linux. Det fanns i början av uppsatsen en tanke på att gå från ett Machine Learning concept (ML) till att använda en Large Language Modell (t.ex. ChatGPT e dyl) för hjälp att identifiera och ytterligare bygga analytisk kontext, (exempelvis aktörspositionering). Men då bias och hallucinationer fortfarande tycks förekomma ganska ofta - och att dagens AI-modeller fullt ut ej är open source, samt att det vid användandet då råder en "Black Box-situation" (att användaren inte kan granska kod och innehåll); innebär att trots den potential som idag finns i Artificiell Intelligens, så kan AI lika gärna (tillspetsat: förf. anm) definieras som en stockastisk papegoja (*Stochastic parrot*, Wikipedia, 2025) - LLM som analysverktyg, jag litar inte tillräckligt på grejorna.

Och då jag initialt inte vetat vad jag letat efter, vilar mitt analysverktyg (och metodik) på egenprogrammerad "cutting edge" machine learning (Python/SciKit-Learn), kombinerat med "old school" manuell kvalitativ läsning (spreadsheetdokument) för att bygga en enkel kodmatris. "Cutting edge" med citattecken ska i detta fall förstås på ett ironiskt sätt - medan "old school" inte på fullt samma sätt uppfyller en ironisk distans (förf. anm).

3.3 Metateoretisk utgångspunkt

Studien utgår från en konstruktivistisk förståelseram, där politisk verklighet, i en institutionell och diskursiv kontext, ses som socialt konstruerad. Genom analytisk eklekticism kombineras en konstruktivistisk-begreppslig ansats med Downs Rational Choice Theory (1957) som heuristisk idealtyp. Kombinationen är metodologiskt motiverad och epistemologiskt konsekvent, och syftar utifrån ett metod-designperspektiv till att undvika teoretisk diskrepans.

Rational Choice Theory används initialt till att kontrastera rationell handlingslogik gentemot diskursivt konstruerade problemrepresentationer - där Bacchis What's the Problem Represented to be? (2009) slutligen belyser hur dessa representationer formas.

3.4 Ontologisk och epistemologisk förutsättning

Politiska beslut kan ontologiskt betraktas som både orsakade av, och konstituerande för, olika sociala strukturer. Och epistemologiskt: snarare än att objektivt mäta kausala effekter, innebär detta att uppsatsen heuristiskt söker spår i hur mening skapas i dokument.

Detta är tänkt att möjliggöra en syntes mellan två olika beskrivande, förklarande och problematiserande ansatser kallade: Tematisk Progression respektive det Logiska Samspelet.

3.5 Forskningsdesign - derivatan, sekventiellt och transformativt mixade metoder

Forskningsdesignen följer ett tvåfasigt sekventiellt transformativt upplägg med mixad analys (Creswell, 2009). I sekvens (i första fasen) genomförs en parvis jämförelse av rapporter med kvantitativa metoder, Machine Learning (ML), där varje rapport (Försvarsberedningen rapporter 1995 till 2024) jämförs med nästa utkomna rapport (n+1). Istället för att söka en linjärt kontinuerlig utveckling görs ett fokus på derivatan - förändringstakten i rapporternas betoning. I andra fasen sker sedan ett kvalitativt metodarbete - med två olika teman: Tematisk Progression och Samspelets Topografi.

3.6 Den analytiska arbetsgången

Som framgår nedan i bild 1 kan den analytiska processen kan illustreras i olika faser:

Fas:

Empirisk ==> Kvantitativ ==> Kvalitativ ==> World View ==> Analys ==> Redovisning

Tematisk Progression

==> RCT ==> Idéanalys

|

Data ==> (Rensa text / ML) ==> Manuell ==> Resultat

(Corpus)

|

==> MSF ==> WPR

Samspelets Topografi

Litteratur ==> ==> ==> ==> ==> ==>

Bild 1. Visar den analytiska arbetsgången - litteratur läses samtidigt som Empiri-, Kvantitativ-, Kvalitativ-, World View- och Analys-fas arbetas igenom. Den kvalitativa fasen delas upp i två olika metoddelar: Tematisk Progression och Samspelets Topografi.

3.7 Empiri - bedömning av urvalets validitet, generaliserbarhet och begränsningar

Försvarsberedningens rapporter valdes och det finns både styrkor och begränsningar i urvalet. Att analysera Försvarsberedningens rapporter innebär flera styrkor - Departementsserien rapporter (Ds) är en central del i den svenska säkerhets- och försvarspolitiska processen, och över tid speglas hur olika regeringar och partier gemensamt formulerat hotbilder, strategier och vägval.

Bedömningen har varit att dokumenten har hög policyrelevans, att försvarsberedningens rapporter ofta är föremål för både offentlig debatt och politiskt ställningstagande - och detta gör dem särskilt intressanta för en policyanalys.

Det finns också en kontinuitet övertid i rapporteringen, vilket möjliggör en longitudinell analys i relation till skiftande omvärldslägen. Där kan man se hur begreppsutveckling och problemformuleringar utvecklats - och exempel på detta är hur Rysslands agerande har kommit att påverka den svenska säkerhetspolitiken.

Men det finns också begränsningar i att bara utgå från Försvarsberedningens rapporter då Försvarsberedningen är en politiskt sammansatt kommitté med uppdrag att söka bred samsyn. Något som inte tas upp i min undersökning är att snarare än att tydliga konfliktytor eller

alternativa perspektiv skapas kan detta leda till kompromissformuleringar. Dock, måste man utgå från att kompromissformuleringar ändå står för något.

Försvarsberedningens rapporter är officiella dokument, så snarare än att Departementsserien bidrar med analytiskt nyttig transparens innebär detta att valda skrifter i viss mån präglas av strategisk kommunikation. Och då kan sägas att andra viktiga policyarenor exkluderas i undersökningen - såsom riksdagsdebatter, enskilda partipositioner eller utredningar från Försvarsmakten och UD; vilket begränsar bredden i förståelsen av beslutslandskapet.

Att Försvarsberedningens rapporter valdes kan också motiveras med att det varit en viktig strategisk avgränsning i arbetet att få fram ett tillräckligt bra och balanserat resultat, men där tidsaspekten som kritisk faktor också räknas in - det måste vara "good-enough", men inte mer. Initialt fanns en tanke på att undersöka hur debatten såg ut på riksdagsnivå, och utgå från det i uppsatsarbetet - men det hade blivit en annan slags undersökning mer fokuserad på politiska narrativ. Detta valdes bort då själva kärnan (analytiska intresse) varit problemrepresentation och diskursiv konstruktion.

3.8 Metodteori - den kvalitativa fasen - teman som kompletterar

Med det första temat (Tematisk Progression) ska byggas en linjär rakt på sak (pragmatisk) förståelse hur förändring skett över tid, medan den andra (Samspelets Topografi) möjliggör en problematiserande analys av hur aktörer och strukturer samverkar och påverkar varandra. De två sekventiellt- och transformativt mixade metoderna bygger på olika teoretisk grund - det finns en dimensionel skillnad i beslutsfattandet som önskas belysas på olika sätt. Det som illustreras i Bild 2 är inte två olika hypoteser som testas men väl två kompletterande förklaringsmodeller som utmanas.

Grundteman:	World view (teori)	Transformering	Analytisk metod (teori)
Tematisk Progression (tidsdomänen)	Downs RCT (1957)	==>	Vedungs idéanalys (2018)
Samspelets Topografi (strömmarna)	Kingdon MSF (2014)	==>	Bacchis WPR (2009)

Bild 2. Illustrationen visar den tematiska processen. Grundtema, World View och Analytisk metod.

3.8.1 World View beskriver ett landskap

Inledande teorifasen (World View) kan ses som beskrivande landskap (arenor) baserat på Downs Rational Choice Theory (1957) och Kingdons Multiple Streams Framework /2014),

och där appliceras två analyser sedan enligt Vedungs arbete med idéanalys (2018) och Bacchis WPR (2009).

3.8.2 Rational Choice Theory möter Vedungs idéanalys

Downs Rational Choice Theory (1957) och Vedungs idéanalys (2018) - en kombination i syfte att förstå de förutsättningar under vilka Sveriges inträde i Nato formulerades används RCT som ett förklarande analytiskt perspektiv. Och genom detta ramverk kan aktörers agerande förstås utifrån antaganden om målrationellitet och nyttomaximering (Downs, 1957). Det går då att epistemologiskt förklara varför vissa lösningar eller vägval framstår som rationella eller nödvändiga i ett politiskt och strategiskt sammanhang. Och detta perspektiv används för att beskriva hur beslutsfattandet struktureras inom ett policylandskap, där säkerhetspolitik kan uppfattas som ett spel med strategiska kalkyler - där aktörer antas vara rationella, målorienterade och kalkylerande.

Det går då att använda idéanalys som en lins för att beskriva det handlingsutrymme och de logiker som präglar aktörerna i policylandskapet (Vedung, 2018).

3.8.3 Multiple Streams Framework och What's the Problem Represented to be?

Kingdon (2014) visar på en strukturell och processuell ram för att förstå hur en policy formas - hur landskapet och terrängen ser ut där politiska beslut möjliggörs. Kingdons Multiple Streams Framework beskriver hur tre strömmar (problem, policy och politik) ibland kopplas samman och bildar ett möjlighetsfönster (window of opportunity), inte helt sällan i samband med en kris eller förändring (Kingdon, 2014). Och med WPR som verktygslåda (Bacchi, 2009) kan då förståelse skapas i hur problem formuleras inom det landskapet.

Där fokuseras inte på processen i sig, utan på meningsskapandet - hur problem konstrueras genom språk, diskurs och antaganden i policydokument (Bacchi, 2009).

3.8.4 NÄR och HUR - en metoddiskussion, Kingdon (2014) och Bacchi (2009)

Om läsaren ej är införstådd med teorierna runt Kingdons Multiple streams Framework (MSF) och Bacchis What's the Problem Represented to be (WPR), rekommenderas att först läsa igenom kapitel 4. Teoretisk ram.

I relation till Kingdons modell (2014), där policy förändras när tre strömmar (problem-, politik- och lösningsströmmen) kopplas ihop i ett policyfönster, riktar Bacchi (2009) in sig på själva konstruktionen av "problemet" i policyströmmen. Man kan då fråga sig hur

policyströmmen representeras - är det bara en problemström? Och hur förhåller sig Bacchis WPR till Kingdon MSF - är WPR bara relaterad till problemströmmen?

Relationen mellan Bacchis WPR-ansats (What's the Problem Represented to be?) och Kingdons Multiple Streams Framework (MSF) upplevs som problematisk att beskriva - men båda behandlar hur problem konstrueras (Kingdon, 2014; Bacchi, 2009).

Bacchis (2009) metodologi, (What's the problem represented to be?), är inte begränsad till Kingdons (2014) problemström - det finns en tydlig beröringspunkt dem emellan, eftersom båda fokuserar på hur problem formuleras och förstås. Men de skiljer de sig i syfte: Kingdons MSF fokuserar på hur problem mobiliseras för att öppna ett policyfönster och Bacchis WPR fokuserar på diskurs och problemrepresentationer i policyförslag (Kingdon, 2014; Bacchi, 2009).

Kingdon (2014) har fokus på förståelse och förklaringen hur problem, lösningar och politik separat rör sig för att förklara hur policyfönster och agendor (agenda setting) skapas av processer, aktörer och strömmar. Och Bacchi (2009) fokuserar på kritisk analys - en diskurs att synliggöra dolda antaganden och maktrelationer, och hur problem skapas genom policyformuleringar - att policytexter och diskurser konstruerar problem - och att möjliggöra olika alternativ.

Utgångspunkten i uppsatsen är att Bacchis diskursmetodik, What's the problem represented to be?, (2009) kan användas på alla tre strömmarna i Kingdons Multiple Streams Framework - även om Bacchis WPR oftast förknippas med problemströmmen, kan den också användas för att analysera representationer i alla tre strömmarna (Kingdon, 2014; Bacchi, 2009):

Kingdon:	Bacchi:
• Problemströmmen	Hur konstrueras problemet?
• Policyströmmen - legitimitet	Vilka lösningar framställs som legitima, och varför?
• Politiska strömmen	Hur beskrivs aktörer, opinion och mandat?

Det går att kombinera MSF och WPR på ett metodologiskt sätt i analysen: Kingdons MSF kan ge en struktur för att analysera **NÄR** något blir policy, och Bacchis WPR kan användas

för att analysera **HUR** problemet och lösningen konstrueras diskursivt i olika dokument (Kingdon, 2014; Bacchi, 2009).

3.9 Datainsamling (insamling) och repository

Vid insamling av data (corpus) har ambitionen varit att hålla materialet hanterbart men ändå representativt. Det aktuella urvalet är baserat på Förvarsberedningens rapporter 1995 - 2024 (Departementsserien) och har reducerats till ett dussin texter som med olika Python-verktyg (ML) extraherats, rensats och bearbetats i en Jupyter Notebook (*Jupyter Notebook*, Jupyter.org, 2025)

Allt material som använts i uppsatsen finns att ladda ned från ett repository: Ds-serien, rådata, bearbetad data (ipynb och spreadsheet). Ett sammanfattat resultat av empirin finns också som bilaga sist i uppsatsen (Bilaga A - Tematiska kluster).

Länk till repository är: <https://github.com/loT-Dude/Uppsats-Mastern-2025>

3.10 Textbearbetning och kvantitativ analys

Varje parvis analys av departementsrapporter kvantifierar nyckelbegreppens frekvens och visar hur diskursen ändrats över tid.

Det första segmentet (textbearbetning) rensar bort onödiga ord och bryter ned text till tokens (bitar) som sedan bearbetas vidare i det kvantitativa segmentet med hjälp av Machine Learning. Där görs en kvantitativ analys, med hjälp av Machine Learning (ML), där sambandet mellan exogena faktorer - så som geopolitiska händelser, politiska skiften och tematiska förändringar i Förvarsberedningens rapporter tas fram.

Det finns en konkret koppling - exogena faktorer - ambitionen är att få fram de breda penseldragen av hur den tematiska progressionen (teman) såg ut och sedan analysera dem. Det som sedan kan tas med från den kvantitativa fasen (ML) till den kvalitativa är hur dessa teman positionerats och flyttats fram (som på ett spelbräde), från och med 1995 var vissa fenomen aktuella och fram till 2024 har nya teman utvecklats eller försvunnit.

Genom en kvantitativ start har en fenomenologisk händelseutveckling skapats där det numeriskt kan påvisas hur teman blivit mer aktuella (dykt upp fler gånger i texten) - då har en viktig nyckel att använda i idéanalysen sållats fram.

3.10.1 Databehandling - pipeline - arbetsgång

Arbetsgången bygger på ett iterativt arbetssätt där maskininlärning används för initial detektion, och sedan har manuell kvalitativ analys gjorts för tolkning av corpus. Som visas i bild 3 har analysarbetet följt en pipeline som punkt för punkt följt flödet nedan:

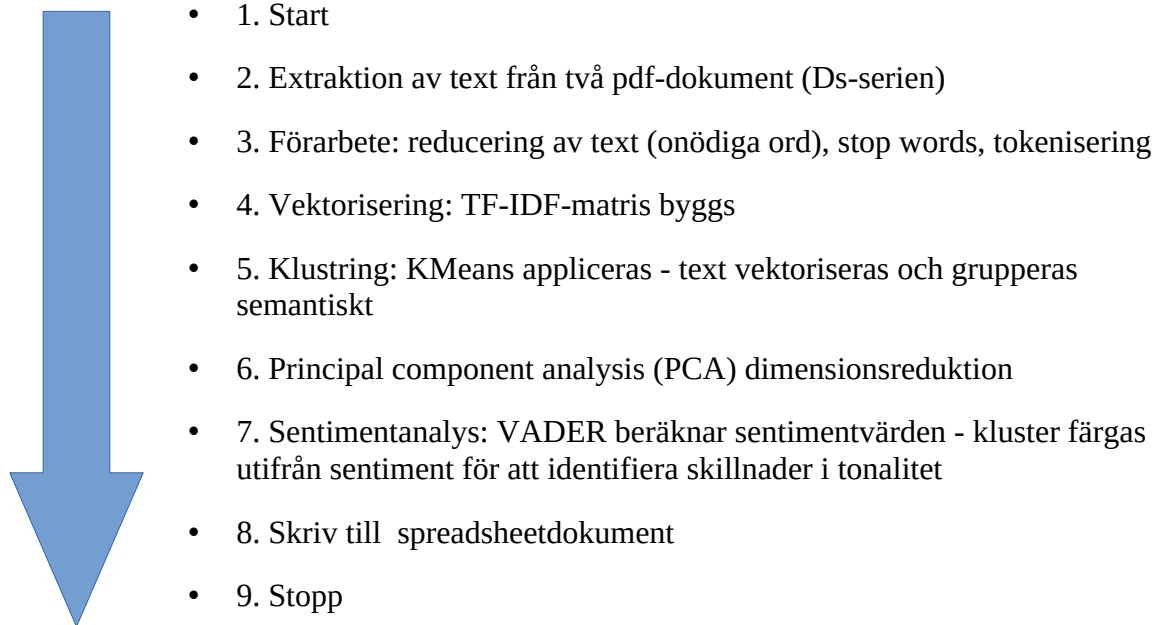

Bild 3. Illustrationen visar pipeline för Databehandling (från Start till Stopp).

3.11 Kvalitativ analys

Resultaten från ML-analysen har sedan använts som underlag för en djupare analys - i en tänkt tidsdomän mellan 1995 till 2024 görs en transformativt mixad analysmetod att applicera för idé- och meningsstrukturanalys (kvalitativ tolkning).

Detta är inte en klassisk kvantitativ studie, men den rör sig mot att förstå orsakssamband - och en analytisk modell kan formuleras där vissa fenomen fungerar som oberoende variabler.

Dessa oberoende variabler utgörs av externt uppkomna händelser (så som Rysslands agerande och regeringsskiftet), medan de beroende variablerna operationaliseras som förekomsten och utvecklingen över tid av dessa säkerhetspolitiska begrepp och teman.

Syftet är att identifiera mönster som kan indikera policyförändring och få förståelse över skiftet i svensk säkerhetspolitik. Frågor som ställts är:

- Var i texten används begrepp A, B, C ...?

- I vilken kontext dyker begrepp A, B eller C upp?
- Vilka aktörer är kopplade till dessa idéer och hur ser kontexten ut?
- Hur positioneras begrepp som Sverige, Ryssland, NATO, EU, Hot, ...

Semantisk- och kontextuell analys leder till tematisk analys över tid. Tanken har varit att automatisera så mycket som möjligt med hjälp av machine learning - men att samtidigt kunna använda en egen lins för att bygga kontextuell förståelse och sedan tolka.

I uppsatsen identifieras teman och ord, till exempelvis "säkerhet", "solidaritet", "nato" och skrivs med inledande versal: Säkerhet, Solidaritet och Nato.

3.12 Frekvensanalys visar förändring över tid (Bilaga A och repository)

Frekvensanalys har använts som metod som för att visa förändring över tid. Tidslinjer över begreppsförekomst har noterats och sedan lagts i en matris ordnat under ord så som Säkerhet, Alliansfrihet, Neutralitet, Hot. Kvantitativa mönster lyfts in i en kvalitativ tolkningsram.

Resultat finns som Bilaga sist i uppsatsen (Bilaga A - Tematiska kluster). Men också som rådata och bearbetad data i repositoryet kallat BILAGA-kontextBygget-II-NYA-MATRISSEN.pdf - Länk till repository är: <https://github.com/loT-Dude/Uppsats-Mastern-2025>

3.13 Compoundvärden och kontextuell flaggning

En kontextuell läsning har genomförts för att förstå innehållet i specifika kluster, vilket möjliggjort en tematisk strukturering av centrala begrepp samt en spårning av deras utveckling över tid.

I dokumentet har compound-värden använts i den manuellt kvalitativa analysen - kodning till tolkning är:

> 0.05	positivt
< -0.05	negativt
-0.05 till 0.05	neutralt

Flaggning som har använts i spreadsheet dokumentet vid kvalitativ tolkning: "l" för "Lead", när intressanta aspekter tros ha hittats, och "k" för "Kontextuellt innehåll"; "i" för "Intressant" (en kommentar om att innehåll är intressant men inte i sitt kontext).

3.13 Operationalisering

Operationaliseringen sker i flera steg och anpassas till respektive metod:

- Sentimentanalysen använder sig av VADER (Valence Aware Dictionary and sEntiment Reasoner), utvecklat för sociala medier och operationaliserar sentiment i positiva, negativa eller neutrala värden enligt ett lexikonbaserat tillvägagångssätt (VADER, PyPi, 2025)
- Tematisk analys definierar teman genom återkommande begrepp (frekvens), uttryck och återkommande kontextuell positionering
- Idéanalys, genom spårning av semantiska skiften och (politiska) laddningar kartläggs hur begrepp förändras i språkbruk och kontext (Vedung, 2018)
- Meningsstrukturanalys operationaliserar problem, aktörer och relationer genom att analysera hur relationer konstrueras i texten enligt WPR-modellen (Bacchi, 2009)

3.14 Materialhantering och bearbetning

Försvarsberedningens offentliga publikationer har hämtats från regeringens webbplats och sparats i pdf-format för att säkerställa oförändrat innehåll. Dokumentmetadata har registrerats och källorna är öppet tillgängliga via regeringens arkiv. Försvarsberedningens rapporter publiceras som dokument i Departementsserien (Ds) enligt formatet *Ds årtal:löpnummer* (Försvarsberedningens rapporter, Regeringens webbplats, 2025).

Sammanfattande empiriskt resultat finns som Bilaga (Bilaga A - Tematiska kluster). Resultatet redovisas i flera kompletterande former - allt material som använts i uppsatsen finns att ladda ned från ett repository: Ds-serien, rådata, bearbetad data (ipynb och spreadsheet). Länk till repository är: <https://github.com/IoT-Dude/Uppsats-Mastern-2025>

3.15 Forskningsetik

I den här studien har enbart använts och analyserats offentliga dokument, och inga personuppgifter har behandlats eller använts. Jag har försökt att följa god forskningssed genom att hantera källmaterial på ett systematiskt och transparent sätt, och jag har försökt att tolka materialet med saklighet och eftertanke. Slutligen försöker jag också redovisa min studie på ett sätt som undviker tendentiösa slutsatser.

4. Begreppsapparaten - en teoretisk ram

I teoridelen ges först en kort definition av policyprocessen, för att följas av en introduktion till två kompletterande teman: det makrostrukturella temporala, respektive det diskursiva perspektivet (Tematisk Progression respektive Samspelets Topografi). Efter detta beskrivs i detalj tänkta begrepp som innefattas och följer med i uppsatsen.

4.1 Introduktion - policyprocessen

Som visas i bild 4 består policyprocessen av en mängd olika olika faser - från att en fråga hamnar på den politiska agendan till att frågan implementeras, och slutligen att den politiska reformen utvärderas. Policyprocessen faser kan beskrivas på följande sätt:

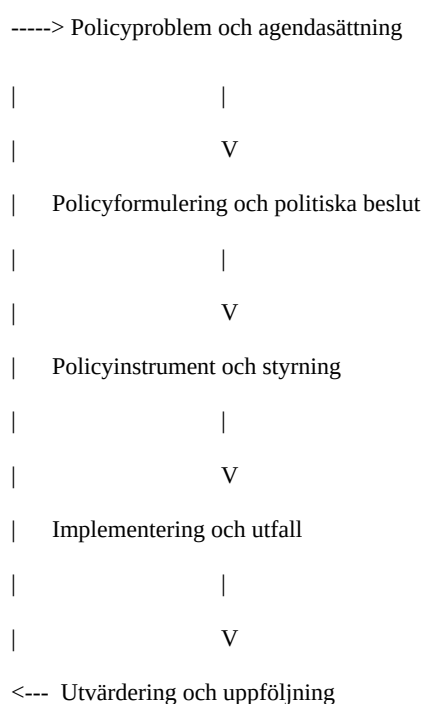

Bild 4. Illustration av policyprocessen taget från: Policy i teori och praktik (Olsson et al, 2019, s. 28).

4.2 Tematisk Progression och Samspelets Topografi - en juxtaposition

De två sekventiellt- och transformativt mixade metoderna (Creswell, 2009, s. 14) bygger på olika teoretisk grund. Bild 5 visar hur den teoretiska ramen blir belyst på olika sätt. För att få juxtaposition skapas två kompletterande förklaringsmodeller - den kvalitativa fasen delas upp i två olika metoddelar: Med det första temat (Tematisk Progression) ska byggas en linjär rakt på sak (pragmatisk) förståelse för hur förändring skett över tid, medan den andra (Samspelets Topografi) möjliggör en mer problematiserande analys av hur aktörer och strukturer samverkar och påverkas.

Empirisk ==> Kvantitativ ==> Kvalitativ ==> World View ==> Analys ==> Redovisning

Tematisk Progression

==> RCT ==> Idéanalys

|

Data ==> (Rensa text / ML) ==> Manuell ==> Resultat

(Corpus)

|

==> MSF ==> WPR

Samspelets Topografi

Bild 5. Illustrationen visar den tematiska processen som används i uppsatsen: för att få juxtaposition delas den kvalitativa fasen delas upp i två olika metoddelar: Tematisk Progression och Samspelets Topografi.

Makrostrukturellt: Downs Rational Choice Theory (RCT) används för att bygga en temporal ram att förstå de förutsättningar under vilka Sveriges Nato-inträde formulerades - utifrån antaganden om målrationalitet och nyttomaximering - och på denna tematisk progression över tid tillämpas sedan Vedungs idéanalytiska ramverk, som syftar denna fas till att rekonstruera och förstå de idéer som har haft betydelse för policyutvecklingen - en tematisk progression (Downs, 1957; Vedung, 2018).

Diskursivt: Kingdons Multiple Streams Framework (MSF) används för att beskriva det institutionella och aktörmässiga landskapet där policyförändringen blev möjlig - med fokus på hur problem, lösningar och politiska möjligheter kopplades samman under en kris. Och i kontrast till detta används Bacchis WPR-ansats för att analysera hur själva samspelets topografi, konstruktet av problembeskrivningen av svensk säkerhetspolitik och Nato-medlemskap beskrivits (Kingdon, 2014; Bacchi, 2009).

4.3 Teoriavsnitt ett - Tematisk Progression

4.3.1 Ett makrostrukturellt perspektiv

Ping på radarn, en exogen variabel kan skapa ett skifte i politisk vilja. Grundtemat i Tematisk Progression är en beskrivande situation (teori) där Downs Rational Choice teori (RCT) sätter en analytisk metodteori och Vedungs idéanalys sedan appliceras över uppkomna "ping" på radarn (Downs, 1957; Vedung 2014). Uppkomna fenomen så som hotbilder (stormaktskonkurrens) och kriser kan används i politiskt politisk analys för att förstå hur beslutsfattande utvecklas över tid. Bild 6 visar detta upplägg, hur en linjär ping-process följer, från problemformulering till institutionell implementering av säkerhetspolitik - hur en fråga växer fram, intensifieras genom kris och konkretiseras genom styrning.

1995 == > Ping == > Problemformulering == > Policyimplementering == > 2024

Bild 6. Illustrationen visar en tematisk ping-progression över tid, från första ping till policyimplementering.

Hur en fråga växer fram enligt Rational Choice teori

Politisk handling kan förklaras genom ekonomisk teori - politiska beslut (government decisions) har ofta setts som en variabel utanför systemet (exogenous variable), något som inte riktigt kunnat beskrivas. Downs beskriver att ekonomisk forskning aldrig riktigt har kunnat integrera en teori om det statliga och privata beslutsfattandet i en balanserad modell, "... in a single general equilibrium theory." (Downs 1957, s. 135). Men genom att använda ekonomisk analys skapas ett systematiskt sätt att förstå röstbeteende, partistrategier och statligt beslutsfattande. Downs hävdar att individer och politiska partier beter sig rationellt och försöker maximera sitt egenintresse. (Downs 1957, s. 137). En modell presenteras av Downs där det antas att politisk handling baseras på rationella val och detta kan analyseras för att kunna beskriva demokratisk politisk handling. Genom att tillämpa ekonomiska principer på politiken vill Downs förklara varför demokratiska system fungerar som de gör (Downs 1957 s. 136-137).

Grundantaganden för rationell politisk handling

Det finns ett par viktiga grundantaganden som Downs (1957) introducerar för att sedan kunna bygga sin teori om rationella val (RCT). Där hävdas (liksom i ekonomisk teori) att individer agerar för att maximera sin personlig nytta. Så också politiska handlingar, att rösta vid val och att stödja partier och åsikter. Och det politiska partiet (som entitet och organisation), försöker

på samma sätt skapa och behålla makten. Den centrala tesen är att allt beteende en organism har, kan förstås som en serie rationella val som syftar till att maximera nyttan och minimera kostnaderna - så även politiskt.

Ideologins roll i politisk konkurrens

Grundtanken Downs (1957) introducerar är att ideologi kan ses som en förenklingsmekanism för väljare och partier - där väljare använder ideologiska etiketter för att minska komplexiteten i det politiskt beslutsfattandet, medan samtidigt partier intar (svarar på) dessa ideologiska ståndpunkter för att differentiera sig gentemot konkurrenter och samtidigt attrahera väljarstöd (Downs 1957, s. 141). Och det Down visar på är att det politiska spektrumet konceptualiseras som en inordnad mängd i ett kontinuum, och de olika politiska partierna positionerar sig strategiskt för att maximera rösterna (Downs 1957, s. 145).

Rationell avhållsamhet (rational ignorance), informationskostnader och informationens roll i det politiskt beslutsfattandet - Downs lyfter fram informationens roll i politiskt beslutsfattande - att skaffa sig politisk kunskap har kostnader, som tid och ansträngning. Rationella individer väger dessa kostnader mot de förväntade fördelarna med att bli informerad. Och många väljare förblir rationellt okunniga (rational ignorance) eftersom sannolikheten att deras individuella röst kommer att påverka resultatet är minimal. Detta fenomen leder till rationell okunnighet, vilket förklarar varför många människor avstår från att rösta eller bara ytligt engagerar sig i politik (Downs 1957, s. 139).

Downs (1957) utforskar informationens ofullständighet i politiskt beslutsfattande. Bristen på fullständig information, då väljaren inte har total och perfekt kunskap i politiska frågor, blir ett problem då långsiktiga konsekvenser av de val som görs formar ett politiskt beteende.

Slutsatsen blir att partipolitikens centrala drag kan ses som en ekonomisk modell med inbyggd logik för beslutsfattande. Downs (1957) belyser att styrandet i en demokratisk stat kan göras begriplig genom påvisandet av systematiska relationer i väljarnas och partiers beslut och miljö de agerar i. Men osäkerhet i systemet påverkar både en organisations beslutsfattande, liksom resultatet av politiska ideologier som medel för att få röster.

Att använda ekonomi som förklaringsmodell fokuserar på fenomen och fakta - det finns en ideologisk dynamik, och ett rationalitetsproblem som existerar under en regering som befinner sig i jämvikt. Och det finns då en risk att det röstmaximeras, då en marginell jämvikt hotar systemet, och den rationella medborgaren minskar informationskostnaderna - detta är orsakerna till och effekterna av rationell avhållsamhet. Varför varje försök till att kontruera en

teori om statsskick och governance (theory of government action) utan att diskutera motiven för dem som styr (run the government) i staten måste bedömas som ofullständig i avsaknad av en ekonomisk analys (Downs, 1957, s. 135-150).

4.3.2 Kritiska beslut vid endogena och exogena kriser (beslutstypologier)

En organisation kan betraktas som ett öppet system, där verksamheten kontinuerligt påverkas av externa faktorer (Coccia s. 3, 2020; och Gioia & Chittipeddi, s. 12 1991). I detta landskap blir kritiska beslut avgörande för att hantera oväntade händelser och hot. Coccia (2022) beskriver hur kriser skapar ett tryck på att under hög osäkerhet fatta snabba beslut - hur, för kritiska beslut i krishantering, olika övergripande aspekter och strategier kan möjliggöra för organisationer att tidsmässigt dra nytta av viktiga möjligheter då man befinner sig i ett tidskritiskt stadie.

Den oväntade och osäkra karaktären på problemet ställer krav på ett ledarskap att säkra ett snabbt och effektivt beslut (Coccia 2020, s. 4). En kris som uppstår i en organisation orsakas av någon slags endogen eller exogen kausalitet. Coccias (2020) har identifierat några olika typer av kriser (både endogena och exogena) som kan tvinga fram kritiska beslut inom organisationer (Coccia s. 4, 2020):

Endogena kriser:

- Finansiella kriser (inom landet)
- Personalrelaterade kriser (t.ex. strejker för att få högre lön)
- Organisationskriser (t.ex. ledarskapskonflikter)

Exogena kriser:

- Naturkatastrofer (skogsbrand, översvämningar)
- Finansiella kriser (makroekonomisk påverkan, handelstullar)
- Politiska risker (regimskiften, kontraktsbrott, internationella säkerhetsrisker)

Kritiska beslut har ofta en tidskritisk aspekt, och det kan vara svårt att under en begränsad tid få till en bra beslutsprocess för att tänka och agera, då optimala lösningar på komplexa problem ofta kräver betänketid och noggranna överväganden. Det innebär att organisatoriska system får svåra normerande avvägningar att hantera. Sådana beslut måste fattas under stark

tidspress och under betydande osäkerhet, där målet är att minimera potentiella förluster i ett värsta möjliga scenario. Ett effektivt kritiskt beslut kräver därför samordning mellan olika myndigheter och organisationer (Coccia, s. 3, 2020).

Ett exempel på detta är den aversiva miljö där en eskalerande situation i Rysslands närhet och intressesfär skapat komplexa utmaningar som utmanar och konfronterar stora system. Coccia presenterar olika typologier av kritiska beslut och beskriver hur organisationer kan agera beroende på krisens karaktär.

Det finns tre huvudtyper:

- Responsiva beslut: Akuta åtgärder efter att ett problem inträffat
- Proaktiva beslut: Förebyggande åtgärder (ex: jordbävningssäkrade byggnader)
- Återhämtningsbeslut: Åtgärder för att minimera skador efter en händelse

Begränsad rationalitet (bounded rationality) påverkar ledarskapets beslutsförmåga - det är svårt att fatta ett beslut som är helt rationellt, då en person alltid är begränsad i sina kunskaper och förmågor, (och när person och organisation är satt under press, förf.anm), varför personen/organisationen snarare fattar ett beslut som har en tillfredsställande lösning, än fattar ett beslut med optimal effekt (Coccia, 2020, s.12).

4.4 Sensemaking och Sensegiving

Styrning av flernivåsystem över tid (multilevel governance) är en process som innebär att olika faser av beslutsfattande måste förstås - inte bara vid själva beslutstillfället, utan också i hur besluten därefter implementeras och institutionaliseras. Här samspelar nationell och supranationell påverkan, och i denna process blir begreppen Sensemaking och Sensegiving (Gioia & Chittipeddi, 1991) centrala.

Sensemaking syftar till den process genom vilken aktörer tolkar och skapar mening i en situation, ofta under osäkerhet, medan Sensegiving avser de handlingar genom vilka aktörer aktivt försöker påverka och forma andras förståelse och tolkning av situationen. Tillsammans blir dessa begrepp ett analytiskt verktyg för att undersöka hur mening först skapas och därefter formas i olika faser av beslutsfattandet. Hur en väg till Nato, där de tidiga faserna präglas av konkurrerande tolkningar och de senare av ett mer strategiskt meningsskapande för att legitimera beslutet. Ett perspektiv kan möjliggöras för en fördjupad analys av hur Sverige navigerat mellan nationell självständighet och internationellt samarbete.

4.5 Tematisk Progression - idéanalys, ett tematisk verktyg

Med hjälp av Vedungs görs i analysdelen en tematisk idéanalys, och grundtemat Tematisk Progression (tidsdomänen) är en beskrivande situation där en idéanalytisk metod (som ofta förknippas med utvärdering) kan passas in (Vedung, 2018). Att följa idéers rörelse över tid: att med en förklarande idéanalys i hur idéer uppstår, utvecklas, institutionaliseras, får politisk kraft, färdas/propagerar i politiska processer och hur säkerhetspolitik sedan har legitimerats över tid - Vedungs samhällsvetenskapliga meningsstrukturanalys är en inkörsport som beskriver världen där idén om ett medlemskap i Nato utvecklades (Vedung, 2018, s. 6). Policyidéer har en slags livscykel - det som gjorts i den temporala analysen är att följa idéers (policyströmmars) karriär i systemet. Idéanalys är inte bara en hermeneutisk tolkning, utan också en metodisk process - ett verktyg för att närma sig och forma en förklaring (Vedung, 2018, s. 7).

Vedungs idéanalys syftar till att klarlägga, systematisera och jämföra idéinnehåll i policytexter - fokus är på vilka idéer som uttrycks, snarare än hur de konstrueras. Det handlar om en tematisk idéanalys, där det presenteras en metod för att undersöka hur politiska idéer uttrycks och förändras över tid.

För att följa specifika politiska begrepp och idéers utveckling, krävs det enligt Vedung - att forskaren själv formulerar frågor och konstruerar ett metaspråk för att tolka och bearbeta objektspråket - eftersom idématerialet inte talar för sig självt (Vedung, 2018, s. 7). Det innebär att man själv måste skapa dess särskilda kategorier och dimensioner för att kartlägga idéinnehållet på ett stringent sätt. Vedung framhåller vidare vikten av att kunna "*tillverka och tillämpa ett analyspråk på ett objektspråk*", vilket omfattar att kunna formulera frågor, definiera begrepp och fastställa analysens omfattning (Vedung, 2018, s. 7-36). Detta ger en icke-normativ och begreppsbasead förståelse av hur idéer rör sig i politiken - som långsamma strömmar snarare än plötsliga skiften.

4.6 Teoriavsnitt två - Samspelets Topografi

4.6.1 Ett diskursivt filosofiskt perspektiv

Resonemang: som åskådare till samhällsfenomen kan policyutrymmet gestaltas som en levande, tredimensionell domän, där idéer, institutioner och intressen bildar en slags landskapsbild. Olika typer av fenomen (interaktioner/teman som beskrivs i Bilaga A) kan representeras av olika terrängformationer. Vissa skarpt markerade områden kan ses som dominerande, präglade av hierarki och tydliga maktstrukturer, medan andra vagt flyter ut.

Men ett landskap är inte statiskt - topografi antyder en föränderlighet och dynamik, en ständigt omformande interaktion. Samspelets Topografi kan också ses som ett begrepp som belyser hur aktörer navigerar - själva samspelet, hur policyn hittar sin väg, de strategier som används för att nå dess mål, genvägar och återvändsgränder.

Likt en flod vid namn Weltgeist, som slingrar sig fram, möts eller delar sig - omformas det topografiska landskapet, och en karta över terrängens form visar på aktörers möjligheter och begränsningar.

Grundteman i Samspelets Topografi är en beskrivande situation (teori) där Kingdons Multiple streams Framework (2014) lägger topografin för en analytisk diskurs enligt Bacchis What's the problem represented to be? (2009).

Kingdons MSF (2014) kan förstås som kartan där policyflöden ständigt förändrar samspelet mellan idéer, institutioner och intressen. Och Bacchis WPR (2009) fungerar här som en lins som problematiserar och avslöjar de fenomen och berättelser som ger landskapet mening.

Kingdons Multiple streams Framework (MSF) ==> Bacchi WPR (fenomen och positionering)

Bild 3. Visar Kingdons framework (MSF) som tematiskt lägger topografin för en analytisk diskurs enligt Bacchis WPR.

Samspelets topografi blir ett analytiskt verktyg: I denna vertikala policydomän samspelar landskapets struktur och aktörernas navigering på sätt som formar både problem och lösningar.

4.6.2 Idéer, Policyströmmar och meningsskapande

Kingdons Multiple Streams Framework (2014) förklarar hur policyförändringar sker i politiska system. Begreppet policyströmmen syftar på det flöde av idéer som flyter fram - hur

det genererats olika slags policyströmmar, där olika lösningar formuleras och testas mot förkastas och går ihop beroende på genomförbarhet. Begreppet policystream (policyström) är centralt inom Kingdons Multiple Streams Framework (2014). Vad som menas med en policy är själva handlingsinriktningen i en offentliga organisation - själva makroagerandet i organismen så som i en intresseorganisation som Friluftsrådet, en cykelklubb, en kommun eller en statlig institution eller en regering i ett mindre land i Norra Europa. Och policyströmmen är organisationens uttalade och outtalade handlingsinriktning, som ska vara vägledande för beslut och handlingar inom organisationen.

Kingdons Multiple Streams Framework identifierar tre parallella strömmar - Problem-, Policy- och Politikströmmen (Kingdon 2014). De tre strömmarna existerar vanligtvis oberoende av varandra, men som visas i bild 7 kan under vissa förhållanden dessa strömmar konvergera och då uppkommer ett möjlighetsfönster (Window of Opportunity) där en policyförändring skapas.

Problemströmmen ==>

Policyströmmen ==> **Konvergering skapar Möjlighetsfönster** ==> Policyförändring

Politikströmmen ==>

Bild 7. Policyförändring: konvergerande strömmar, ett möjlighetsfönster (Window of Opportunity) skapas.

Möjlighetsfönstret - bara öppet en viss tid

Den policyförändring som då initierats, när dessa tre strömmar gått ihop och problemet har uppmärksamats av policyentreprenörer, och en gångbar lösning med ett gynnsamt politiskt klimat uppstått - men det detta är ett tidsmässigt begränsat fenomen - en möjlighet då agendan kan påverkas och en policyförändring bli möjlig.

För att förstå hur frågan om svenskt Nato-medlemskap blev politiskt möjlig, används Kingdons (2014) modell över policyströmmar. Modellen beskriver hur problem, lösningar och beslutsmöjligheter cirkulerar oberoende av varandra tills de ibland sammanfaller i ett "window of opportunity" - detta tillfälle möjliggjordes av ett nytt säkerhetsläge 2022.

Själva agendasättningen blir här avgörande - policyprocessen, där vissa frågor lyfts upp på den politiska dagordningen medan andra förblir marginaliserade sammanfaller - möjlighetsfönstret blir därmed ett dynamiskt koncept att använda, där timing kombinerat med strategiska faktorer måste samverka för att möjliggöra en implementering - och

policyentreprenören spelar här en nyckelroll i att sammankoppla de tre strömmarna (Olsson et al, 2019, s. 71-74). Kingdons (2014) modell visar hur idéer och tolkningar av verkligheten cirkulerar och får fäste när kontexten tillåter.

4.6.3 Garbage-can modellen

Men det räcker inte med att använda Kingdon (2014) för att få en bra analytisk förklaring - något som är typiskt för strömmar är det ickeinjära - istället för att ha en klart definierad kausalitet så som "om a, så b", kan också ett ickekausala fenomen initieras.

Ett kompletterande sätt att förklara detta kan vara med hjälp av soptunnemodellen, (the garbage can-modell) - det kan beskrivas som en organiserad anarki där beslutsprocessen (soptunnemodellen), slumpvis lägger allt i en "soptunna" där problem dumpas och i denna kökkenmödding framkommer lösningar allt eftersom de genereras (Cohen, March och Olsens, 2012). I soptunnan (The Garbage Can) blandas materiel slumpvis ned i den beslutsfattande processen och en ny lösning uppstår - inblandade policyentreprenörer blir aktörer som aktivt arbetar för att koppla samman passande strömmar.

Modellen porträtterar problem, lösningar och deltagare/beslutsfattare som tre oberoende strömmar som var och en genereras separat och flödar utan att vara kopplade från varandra. Det påminner om Kingdons Multiple Streams Framework, men i Garbage Can-modellen interagerar policyströmmar mer anarkistiskt (Cohen, March och Olsens, 2012, s. 22 - 26).

4.6.4 Strukturell realism, Floden Weltgeist, strömmars riktning, nätverk och nav

Sveriges handlingsutrymme i internationell politik formas av både strukturella villkor och relationella nätverk - vilket kan förstås genom en topografisk metafor. Det handlar om perspektiv - beroende på var man befinner sig i landskapet framträder det politiska samspelet på olika sätt. Från en höjd kan man överblicka hela terrängen, urskilja mönstrer i floders slingrande, hur de möts, förenas eller delar sig. Medan perspektivet i dalgången dock är mer begränsat - man ser främst de närmaste strömmarna och de hinder som måste rundas.

En anspelning på Weltgeist: likt en flod som i eoner format landskap och urholkat sten, kan bergen läsas som maktstrukturer och institutioner, där Sverige utgör en del av terrängen och påverkas av både strömmarnas riktning som bergens form. Och detta knyts an till strukturell realism (neorealism), en gren inom internationella relationer som förklarar staters handlanden (dynamiken) i det internationella systemets struktur, snarare än nationers enskilda särdrag

(Waltz 1979; Powell 1994).

Fokus ligger på maktbalanser och polaritet, men teorin brottas med att förklara när stater faktiskt mobiliserar makt. Goddard (2024) har vidareutvecklar Waltz teori genom att introducera en nätverksteoretisk lins - istället för att se fördelning av förmågor (distribution of capabilities) som ett statiskt attribut förstås relativa positioner i militära, ekonomiska och sociala nätverk som avgörande för hur stater kan utöva inflytande. Och detta förskjuter fokuset från resurser som fasta komposit till relationella nätverkspositioner - där vissa stater fungerar som nav med en unik kapacitet att balansera, undergräva eller förstärka andras makt.

Teorin förklarar hur staters handlingsutrymme formas av internationella strukturer och relationella positioner, och hur hegemoniska system skapar positiv feedback som förstärker navets makt i nätverket (Goddard, 2024, s. 15) - vilket är centralt för att förstå Sveriges beslut att gå med i Nato.

4.7 Samspelets Topografi - What's the problem represented to be?

Baserat på det teoretiska materialet ovan görs senare i uppsatsen en analys med hjälp av Bacchis (2009) WPR-diskurs What's the problem represented to be? Ett svar på traditionell policyanalys, där problem behandlas som objektivet givna på förhand. WPR är en diskurs, för att undersöka sammanhang och bygga (undersökande) kontext, att använda för att förstå hur språk används för att skapa sociala och kulturella institutioner och föreställningar - med betoning på att varje policyförslag implicerar en viss syn på verkligheten och på vad som bör göras (Bacchi, 2009).

4.7.1 Normkritik och dekonstruktion

Syftet med WPR är att synliggöra vilka antaganden ett problemet innefattar - hur problem representeras i olika policys - det handlar om att med hjälp av kritisk samhällsteori med fokus på makt, normalitet och inkludering/exkludering identifiera strukturer. En poststrukturell ansats som inbegriper bland annat Foucaults diskursteori, men också själva maktbegreppet - istället för att anta att policys svarar på problem, menar Bacchi (2009) att problem konstrueras genom sina formuleringar.

What's the problem represented to be? är ett normkritiskt och dekonstruerande ramverk med ambitionen att bygga alternativ förståelse för problem - det är språket som analyseras - dess

kategoriseringar och politiska konsekvenser. WPR-modellen utgår ifrån sju skapade frågor som kan användas rakt av till kontexten. Målet med WPR-modellen är att den ska kunna användas som analysmetod med särskilt fokus på att ifrågasätta de dominerande problemkonstruktioner som redan finns. (Bacchi 2009, s. 262).

Syftet, att avkläda (avslöja) hur problem konstrueras och representeras inom policys och politiska förslag - Bacchis (2009) diskursanalytiska ansats utgår från att sättet en policy formulerar ett problem på, avslöjar vilka företeelser som betraktas som problematiska, och blottlägger därigenom underliggande antaganden och värderingar. En approach är att börja med påstådda (postulerade) lösningar på problemet för att identifiera och kritiskt granska den implicita problemrepresentationen. Man utgår att policyproblemet också avslöjar vilka problem som faktiskt betraktas som problematiska - så istället för att börja med ett problem och sedan se hur det kan lösas, börjar WPR med en lösning (policy) och analyser sedan vilka problem som implicerats (Bacchi, 2009).

4.7.2 What's the Problem Represented to be? Ett batteri av frågor: 6 +1

WPR har sex inbördes relaterade analysfrågor - med syfte är att synliggöra tystnader, oproblematiserade aspekter och de effekter som en viss problemrepresentation kan ha på olika grupper i samhället. Bacchis sex frågor, plus en självproblematiseringsfråga, (fråga 7), redovisas nedan (Bletsas & Beasley, 2012, s. 21-22):

1. Vad är problemet som representeras i en specifik policy eller ett policyförslag? (till exempel spelmissbruk, ojämlikhet mellan könen, trakasserier, säkerhet)
2. Vilka förutsättningar eller antaganden ligger till grund för representation av problemet?
3. Hur har denna representation av problemet uppstått?
4. Vad ämne kan ses som oproblematiskt i denna problemrepresentation? Var finns tystnaden, kan problemet tänkas annorlunda?
5. Vilka effekter uppstår vid denna representation av problemet?
6. Hur och var har denna representation av problemet producerats, spridits och försvarats? Har den ifrågasatts, bytts ut eller ersatts?
7. (Självproblematiseringsfrågan) Hur kan en egen tillämpning på frågorna se ut (egna förslag för förändring)?

5. Kontext och fallbeskrivning

”Det blir inga ansökningar om något medlemskap så länge vi har en socialdemokratisk regering. Jag kommer definitivt aldrig så länge jag är försvarsminister att medverka i en sådan process. Det kan jag garantera alla!”

Försvarsminister Peter Hultqvist på Socialdemokraternas partikongress i Göteborg, November 2021 (Andersson et al., 2022, s. 141).

Den 18 Maj 2022 ansökte Sverige som medlemskap i Nato, och blev 7 Mars 2024 fullständig medlem. Sveriges nyligen genomförda medlemskap i Nato är ett resultat av en i vår tid snabbt förändrad säkerhetspolitisk situation. Det finns ingen direkt historisk koppling till händelserna under och efter Napoleonkrigen - men det finns en metaforisk kraft som där förklarar hur handlingar och karaktärer representerar abstrakta idéer (policys).

5.1 Från alliansfrihet till Nato

Svensk säkerhetspolitik har historiskt, sedan 1812 års utrikespolitik (då Karl XIV Johan bröt med Napoleons välde), och konventionen i Moss (ett fredsavtal mellan Sverige och Norge som undertecknades i Moss den 14 augusti 1814), präglats av strävan efter neutralitet och oavhängighet.

Alliansfrihet, att avstå från militära allianser, har varit ett ledord i svensk utrikespolitik - en följd av flera faktorer, mest att försöka undvika att dras in i olika konflikter. Och sveriges säkerhetspolitik har historiskt präglats av självständighet och neutralitet. Efter andra världskriget valde Sverige en väg av strikt alliansfrihet, vilket innebar att man inte skulle ingå i några militära allianser. Denna politik var en följd av flera faktorer, bland annat erfarenheterna av två världskrig och en önskan att undvika att dras in i framtida konflikter (SOU 2002:108, s. 388-389).

Sveriges alliansfrihet vilade på flera pelare:

- Politisk enighet i sveriges riksdag
- En stark försvarsmakt

- En uttalad neutralitetsförklaring
- Aktivt deltagande i det internationella samarbetet

I fredstid blev alliansfrihet den grundläggande förutsättningen för en politik som syftade till neutralitet i krig. Den svenska alliansfriheten betydde i första hand att det skulle föras en politik där Sverige inte deltar i militära allianser. Men den säkerhetspolitiska doktrinen innebar också en rad satta policys i utrikes- och säkerhetspolitik - att Sverige i fredstid inte skulle åta sig förpliktelser som skulle kunna skapa partiskhet i händelse av potentiellt krig.

Sveriges tidigare historiska neutralitet och oavhängighet är en konsekvens av Europakonserten. Begreppet Europakonserten utgjorde ett generellt samförstånd som etablerades mellan 1800-talets europeiska stormakter i syfte att bevara den europeiska maktbalansen, dess politiska gränserna och inflytandesfärer.

Det var en utsträckt epok av relativ fred och stabilitet i Europa - i efterdyningarna av de franska revolutions- och Napoleonkrigen, som hade dominerat kontinenten sedan 1790-talet. Wienkongressen var den första i en serie internationella möten som kom att kallas Europas konsert - ett försök att skapa en fredlig maktbalans i Europa. Det har sedan fungerat som en modell för andra organisationer som Nationernas Förbund 1919 och Förenta Nationerna 1945. Som en del i denna konsert blev Sverige neutralt, (två år efter) då 1812 års utrikespolitik (då Karl XIV Johan bröt med Napoleons välde), och konventionen i Moss (ett fredsavtal mellan Sverige och Norge som undertecknades. År 1812 är då Karl XIV Johan ändrade Sveriges utrikespolitik och bröt alliansen med Napoleon utvecklades en svensk neutral utrikespolitik som varade i cirka 200 år (*Wienkongressen*, Wikipedia, 2025).

Sverige har internationellt stått sig förhållandevis neutralt och haft en ganska hård attityd gällande sin neutralitet. Det har tjänat Sverige väl under lång tid och varit till nytta för den svenska samhällsekonomin - många stora industriprojekt har gjorts där Sverige på egen hand fått utveckla industrisystem från ax till limpa, Erikson, SAAB, Volvo för att nämna några.

5.2 Den globala maktsfären nya konsert - en historisk parallell

Wienkongressen 1814-1815 syftade till att skapa en ny europeisk ordning efter Napoleons abdikation och detta kom att påverka Europa - trots att dess koherens aldrig konstituerade en

fullständig enhet utan kontinuerligt präglades av dispyter och en rivaliserande dynamik avseende positionering och inflytande fanns en grundkontext.

Det finns idag en grundidé baserad på konceptet Konsert, där man kan se en analogi till Konserten i Europa, ett system där förr stormakter som Storbritannien, Österrike, Preussen, Ryssland och senare Frankrike samarbetade för att bevara status quo efter Napoleons fall. Idén var att stormakter tillsammans skulle hantera hot mot ordningen - särskilt revolutionära och nationalistiska krafter - genom ömsesidig förståelse snarare än ständiga krig.

Det nämns idag att det finns en historisk parallell mellan Konserten i Europa (1815-1914) och en föreslagen ny konsert i internationell politik som börjar formeras och ta form runt USA:s, Kinas och Rysslands syn på global ordning (Goddard, 2025).

I detta narrativ förenas auktoritära stater mot interna fiender, där demokratiska ideal och mänskliga rättigheter offras för stabilitet. Och det finns en geopolitisk byteshandel - att Ukraina kanske kan tänkas offras för stabilitet, att Taiwan kan lämnas till Kina i utbyte mot mindre kinesisk aggressivitet i Sydkinesiska havet. (Goddard, 2025) noterar att USA:s syn på världen efter USA:s presidentval 2024 har blivit starkt transaktionellt.

5.3 Alla konserter slutar - Den svarta svanen

Teorin om sfärindelningen är inte helt okomplicerad - det finns ett problem med teorin om sfärindelningen - historiskt har det visat sig svårt att dra tydliga gränser för inflytandesfärer (spheres of influence). Även under Konserten i Europa kolliderade stormakterna (ex: Österrike vs Preussen, Storbritannien vs Frankrike) - och på Jaltakonferensen 1945 försökte USA, Storbritannien och Sovjet dela upp världen - men resultatet blev kalla kriget.

The Black Swan theory (Taleb, 2008) - att högst osannolika händelser kan skapa en massiv negativ påverkan. Den svarta svanen kännetecknas av tre karaktäristika: att situationen är oväntad, har stort genomslag och i efterhand kan påstås vara oundviklig (Taleb, 2008). Slutet för Konserten i Europa var inte fred - utan världskrig - när det gemensamma samarbetet förbyttes till ren maktpolitik föll systemet samman. Det finns en varning i detta, en tillfällig stabilitet kan kanske bildas - men riskerar att sluta i katastrof (Goddard, 2025).

En situation som hamnar utanför normala förväntningar, med stor systempåverkan och kan ses som en självklarhet efteråt (hindsight bias) - som en svart svan (Taleb, 2008) kom Donald Trump inseglande på världsscenen - det nämns i media (Goddard, 2025) att President Trump

föreställer sig en ny konsert där USA, Ryssland och Kina erkänner varandras Spheres of influence och agerar för att bekämpa vad de ser som kaotiska krafter: migration, islamism, progressiv politik och normbrytande grupperingar.

5.4 Ledarskapets roll - Bismarck vs Napoleon III

Historien visar att ett konsertsystemet krävde exceptionellt dugligt diplomatiskt ledarskap - Bismarck manövrerade skickligt mellan stormakter, dämpade ideologiska konflikter och när det behövdes visades återhållsamhet. Medan Napoleon III, däremot, överskattade sin skicklighet och blev spelad av andra. För att en konsert ska skapa verklig fred krävs gemensamt satta normer, inte bara intressepolitik - och då behövs också olika forum för diskussion men också och ett mått av självbegränsning från större internationella aktörer på världsscenen.

Var står Sverige och Europa gällande framtida säkerhetspolitik och duglig diplomati - hur ser framtiden ut för Nato?

6. Empiri

I detta kapitel redovisas en sammanfattning av de mest framträdande tematiska kluster och uttryck som framkommit i materialet. Syftet är att ge en översikt över resultatet som ligger till grund för den fortsatta tolkande analysen i uppsatsen.

6.1 Metod och bearbetning - Vad undersöks och varför?

Textmaterialet är Försvarsberedningens rapporter (Departementsserien) mellan perioden 1995-2024 och består av 12 dokument i pdf-format.

Det empiriska materialet har bearbetats med en kombination av tematisk analys, idéanalys och meningsstrukturanalys, med särskilt fokus på hur problem formuleras, vilka aktörer som tillskrivs handlingsutrymme och vilka begrepp som återkommer eller förändras.

Materialet består av tematiska kluster framtagna med stöd av textanalytisk metod (ML). Varje träff i materialet har placerats i ett kluster utifrån kontextuell likhet och semantisk närhet (relationer eller begreppsmässig samhörighet).

Kodning för textpassager har kodats utifrån återkommande begrepp/ord/teman så som Hot,

Kris, Förändring, Nato, och Internationellt samarbete. Därtill har sentimentanalys med hjälp av VADER genomförts för att undersöka tonalitet över tid (VADER, PyPi, 2025).

Det som eftersträfvats, att belysa hur säkerhetspolitiska teman (problem) konstruerats och vilka idéer som över tid fått genomslag i beslutsprocessen, med sin spridning över tid ska kunna möjliggöra en analys både idéteoretiskt (Vedung, 2018) som diskursivt (Bacchi, 2009).

6.2 Resultatredovisning

Genomgången syftar till att redovisa vilka mönster som framkommer inom respektive kluster (frekvensanalys), hur begrepp och uttryck förekommer och förändras över tid, samt vilka dokument och årtal som är representerade.

En kortfattad sammanställning av det empiriska utfallet återges nedan i punkt 6.3 *Kortfattad sammanställning av resultat*, där redovisas de mest framträdande tematiska kluster och uttryck som framkommit i materialet. Syftet är att ge en översikt över resultatet som ligger till grund för den fortsatta tolkande analysen i uppsatsen.

Ett mer utvidgat resultat finns också sammanställt som Bilaga A - Tematiska kluster.

Resultatet av textanalysen och kodningen är strukturerat kluster för kluster, där varje avsnitt anger vilka dokument (Departementsserien) och år som ingår, vad som karakteriserar språkbruket inom klustret, om förändringar kan skönjas mellan olika perioder och en tolkning av hur materialet framställts. Denna genomgång utgör grunden för den efterföljande kvalitativa analysen.

Samt, allt material som använts i uppsatsen finns också att ladda ned från ett repositorie: Ds-serien, rådata, bearbetad data (ipynb och spreadsheet) och Bilaga A. Länk till repositorie är:

<https://github.com/IoT-Dude/Uppsats-Mastern-2025>

6.3 Sammanfattning av resultat

Undersökningen har fokuserat på att belysa hur säkerhetspolitiska problem formulerats, vilka idéer som fått genomslag i den politiska kommunikationen och hur begrepp och uttryck förändrats över tid i relation till Sveriges väg mot Nato-medlemskap.

Resultatet har grupperats i tematiska kluster där varje avsnitt anger vilka dokument (Departementsserien) och år som ingår, vad som karakteriserar språkbruket inom klustret, om förändringar kan skönjas mellan olika perioder (utan värdering).

Genomgången syftar till att redovisa vilka mönster som framkommit över tid, och utgör grunden för den efterföljande kvalitativa analysen.

Den tematiska analysen av Försvarsberedningensrapporter mellan 1995 och 2024 visar på en gradvis men tydlig förändring i språkbruket och prioriteringarna över tid. (*För att öka tydlighet i text har nedan beskrivna teman satts till kursiv stil*):

- Ett övergripande mönster visar att begreppet *Nato* etableras som ett återkommande tema från slutet av 1990-talet och når en tydlig topp mellan 2019 och 2023, vilket återspeglar dess centrala roll i senare försvarsdiskurser.
- *Säkerhet* ökar kraftigt från tidigt 2000-tal, och når sin topp mellan 2007 och 2013, därefter minskar synligheten något men förblir ett centralt tema. Försvar uppträder först marginellt, men ökar sedan tydligt i styrka (särskilt under 2017-2024) - en förmodan är att detta pekar på en ökad betoning på operativa aspekter.
- *Kris, hot och konflikt* kulminerar kring 2007 men minskar därefter i synlighet - vilket antyder ett skifte från akut retorik till strategisk konsolidering. Teman kring *internationellt samarbete, nätverk och utveckling* visar relativ stabilitet med viss ökning under mitten av 2010-talet, men med en bred diskurs snarare än dominans.
- *Ryssland* förekommer endast sporadiskt - som tematiskt begrepp saknas genomslagskraft, trots dess geopolitiska närvaro.
- *Förändring* har en låg men återkommande synlighet, vilket indikerar kontinuerlig diskursiv anpassning.

6.3.1 Resultatmatrisen - frekvensanalys av teman

I en frekvensanalys har teman kartlagts och positionerats i en resultatmatris (bild 8). I denna resultatmatris (BILAGA-kontextBygget-II-NYA-MATRISEN.pdf) tydliggörs relativ styrka och förändring över tid. Resultatmatrisen finns också att ladda ned som spreadsheet i ett flertal format pdf-, csv-, ods-, xls-format från repositoriet <https://github.com/loT-Dude/Uppsats-Mastern-2025>

6.3.2 Temporal utveckling av teman

Under den tidiga perioden (1995-2003) kännetecknas tematiken av låg förekomst av Hot- och Kris- relaterade termer, i texten är fokus på på Samarbete, Nätverk och en begynnande diskussion om Förändring och Nato. Och i mittenperioden (2003-2013) präglas teman så som Säkerhet, Hot, Kris, Konflikt och Nato, av en kraftig ökning - språkbruket får en tydlig säkerhetspolitisk laddning under denna period. Den senare perioden, (2014-2024) visar på en mer fokuserad och tematiskt stabil diskurs, med Nato och Försvar som dominerande teman. Samtidigt, trots omvärldsläget, minskar frekvensen för Hot, Kris och Ryssland i antal förekomster. Teman som Förändring, Utveckling och Internationellt samarbete förekommer genomgående men utan att nå samma synligheten som kärnbegreppen Nato, Försvar och Säkerhet.

6.4 Sammanfattning

Målet har varit att undersöka den komplexa dynamiken bakom Sveriges säkerhetspolitiska skifte från alliansfrihet till Nato-medlemskap under perioden 1995 till 2024.

Den empiriska analysen visar att svensk säkerhetspolitisk diskurs över tid har förskjutits från ett brett och samarbetsinriktat uttryck till en fokuserad försvarsorienterad tematik, med Nato som en gradvis allt mer etablerad referenspunkt.

7. Analys

Den transformativt mixade analysmetoden (Creswell, 2009) i detta kapitel har som syfte att tydliggöra en mångfacetterad förståelse av den underliggande policyprocessen bakom Sveriges inträde i Nato under perioden 1995-2024. Såväl övergripande progressionslinjer som mer problematiserande meningskonstruktioner ska belysas i de kompletterande kvalitativa delstudierna: Analys 1 - Tematisk Progression och Analys 2 - Samspelets Topografi.

7.1 Tematisk Progression (Analys 1)

Den första kvalitativa analysen, Tematisk Progression, använder Downs (1957) Rational Choice Theory (RCT) som epistemologisk utgångspunkt för att beskriva en horisontell utveckling över tid.

På detta appliceras Evert Vedungs ramverk för idéanalys (2018) för att skapa en temporal förståelse av identifierade tematiska mönster. Fokus ligger på att klargöra, systematisera och jämföra idéinnehåll i policytexter, med syftet att förstå hur specifika politiska begrepp och idéer utvecklas och institutionaliseras över tid.

7.1.2 Rational Choice Theory, rational ignorance och government action

Downs (1957) introducerar ett ekonomiskt synsätt på politisk handling, där politiska beslut, tidigare betraktade som exogena variabler, nu kan systematiseras. Inom ramen för Downs rational choice-teori agerar väljare och politiska partier rationellt - men partiernas handlingar styrs av egenintresse, med syftet att maximera röstetal. Och ideologi ses som ett medel för partier att positionera sig i det politiska landskapet - vilket förenklar väljarnas val och därmed underlättar beslutsfattandet. Downs centrala tes är att politiska partier formulerar policys för att vinna val, snarare än att vinna val för att formulera policys (Downs 1957, s. 137).

Ett centralt begrepp i Downs teori är rationell okunnighet (rational ignorance), som förklarar varför väljare inte alltid söker fullständig information. Kostnaden för att skaffa politisk kunskap, i form av tid och ansträngning, vägs mot den minimala sannolikheten att en enskild röst påverkar utfallet (Downs 1957, s. 139). Detta beror på att kostnaden för att skaffa politisk kunskap, i form av tid och ansträngning, ofta överstiger den upplevda nyttan av att vara fullständigt informerad, eftersom en enskild röst sällan avgör ett valresultat.

Detta fenomen är relevant för att förstå hur allmänhetens opinion kring medlemskap i Nato kunde förändras så snabbt - då en chockartad händelse (som Rysslands invasion av Ukraina) drastiskt sänkte informationskostnaderna och ökade den upplevda nyttan av att vara informerad. Enligt SOM-institutet (Andersson et al., 2022), beroendes på Rysslands invasion av Ukraina 24 Februari 2022, skedde under våren 2022 "*den största och snabbaste opinionsförskjutningen som hittills uppmäts i svensk politisk historia.*"; och Sveriges regering beslutade att ansöka om medlemskap i Nato den 16 Maj 2022 (Andersson et al., 2022, s. 141).

Ideologins roll, enligt Downs, fungerar som en förenklingsmekanism för väljare och partier - där ideologiska etiketter minskar komplexiteten i beslutsfattandet och partier positionerar sig strategiskt för att maximera röster (Downs 1957, s. 141, 145).

Downs noterar att modellen för rationellt val förklarar mycket av politiskt beteende, och den avslöjar också demokratins sårbarheter - då väljarnas okunskap, kortsiktiga politiska incitament och byråkratisk ineffektivitet kan leda till suboptimal styrning. Samtidigt menar

Downs dock att konkurrens och institutionella mekanismer i regel stabiliserar och säkerställer att demokratiska system i förblir funktionella och lyhörda för allmänhetens behov och krav.

I denna kontext kan rational ignorance förstås som en förklarande mekanism som bidrar till att förklara varför politiskt beslutsfattande (government action) sett ut som det gjort - i fallet med Sveriges Nato-ansökan är det relevant att analysera rapporternas mottagare, eftersom de utgör en central aspekt för förståelsen av analysens effekt.

7.2 Tematisk Progression - idéanalys: att följa idéers rörelse över tid

Genom att tillämpa Vedungs (2018) ramverk på Försvarsberedningens rapporter mellan 1995 och 2024, kan man analysera hur centrala teman (begrepp) som Alliansfrihet, Solidaritet, Avskräckning och Säkerhet har använts och förändrats över tid - resultatet från matrisen visar en gradvis men tydlig förskjutning i språkbruket (tema/idé frekvens per Ds-dokument). Vedung presenterar en metod för att klarlägga, systematisera (kategorisera) och jämföra idéinnehåll i policys, med fokus på vilka idéer som uttrycks.

Det finns därmed ett direkt samband mellan frekvens av teman och idéer - taget från empirin följer en uppräkningsordning av de mest frekventa teman som uppkommit.

Nato: Etableras som ett återkommande tema från slutet av 1990-talet och når en tydlig topp mellan 2019 och 2023 (12 träffar), vilket återspeglar dess centrala roll som idé i försvarsdiskursen.

Säkerhet: Ökar kraftigt från tidigt 2000-tal och når sin topp mellan 2007 och 2013 (15 träffar), därefter minskar synligheten något men förblir ett centralt tema. Detta indikerar en breddning av säkerhetsbegreppet som idé bortom enbart militära aspekter.

Försvaret: Uppträder först marginellt men ökar tydligt i styrka, särskilt under 2017-2024 (9-10 träffar), vilket pekar på en ökad betoning på operativa aspekter - detta kan ses som en rationell anpassning till en försämrad säkerhetspolitisk miljö som fenomen och idé.

Kris, hot och konflikt som idéer: kulminerar kring 2007 (10-3-3 träffar) men minskar därefter i synlighet, vilket antyder ett skifte från akut retorik till strategisk konsolidering. Trots den dramatiska händelseutvecklingen 2022, visar textmaterialet en förvånansvärt låg frekvens av

dess termer i de sista rapporterna, vilket kan tolkas som en medveten de-eskalering av retoriken för att legitimera ett redan fattat beslut.

Internationellt samarbete, nätverk och utveckling: Visar relativ stabilitet med viss ökning under mitten av 2010-talet, men med en bred diskurs snarare än dominans.

Ryssland: Förekommer endast sporadiskt och saknar genomslagskraft som idébegrepp, trots dess geopolitiska närvaro. Detta är anmärkningsvärt och man kan spekulera i att detta är en indikation på en undvikande strategi i den officiella diskursen - kanske för att inte provocera eller framhålla en bredare hotbild?

Förändring: Har en låg men återkommande synlighet och indikerar som idé en kontinuerlig diskursiv anpassning.

Sammantaget visar Vedungs idéanalys, att Sveriges säkerhetspolitiska diskurs har genomgått en klart och tydlig rationell progression. Från en i början initial period av försiktig internationalisering till en alltmer fokuserad och försvarsorienterad tematik - där Nato gradvis har etablerats som en central referenspunkt och idé (Vedungs, 2018; Downs, 1957).

7.2.1 Sveriges Nato-inträde - idétyper: deskriptiva, kausala och normativa

I Försvarsberedningens rapporter kan man identifiera tre huvudsakliga idétyper: deskriptiva, kausala och normativa idéer. Dessa utgör tematiska byggstenar i förståelsen och legitimeringen av Sveriges inträde i Nato - och genom att kombinera dessa tre idétyper med Anthony Downs teori (1957) om att rationella val präglar policyproblem, kan man ytterligare analysera förändring över tid.

För det första uttrycks deskriptiva idéer i rapporterna genom en återkommande beskrivning av Rysslands agerande som destabiliserande, aggressivt och normbrytande. I linje med Downs (1957) Rational Choice Theory - om medborgarens fullständiga kunskap (Complete information), och förstadium av intresse (primary interested), och intensivt intresse (intense interest) - framställs Ryssland som idé först i termer av en oroande utveckling (efter 2014) och senare som ett akut hot (efter 2022). Dessa beskrivningar tjänar till att rama in verkligheten som exceptionell och föränderlig, vilket i sin tur kräver politisk handling.

Kausala idéer konstruerar sedan samband mellan det försämrade omvärldsläget och Sveriges strategiska utsatthet - försvarsberedningens rapporter (dess narrativ) bygger på antagandet att

alliansfriheten tidigare fungerade, men nu utgör en säkerhetsrisk. Och enligt denna logik skapas säkerhet genom kollektiva garantier snarare än nationell suveränitet.

Här befinner vi oss enligt Downs (1957) i det intensiva intresset (intense interest) igen - där både politiker och medier lyfter frågan periferin till centrum.

Normativa idéer genomsyrar argumentationen genom begrepp som Ansvar, Solidaritet, Gemenskap och Realism. Det antyds att ett fortsatt utanförskap (utanför Nato) skulle kunna vara moraliskt förkastligt eller fegt, särskilt i relation till våra nordiska och baltiska grannar. Dessa värdeladdade begrepp hjälper till att forma vad som är politiskt och moraliskt tänkbart, och motiverar varför tidigare ståndpunkter (neutralitet och alliansfrihet) nu är otillräckliga.

Ryssland som hot i relation till Downs (1957) begrepp om ett gradvist minskande av allmänhetens intresse - det kan argumenteras att uppmärksamheten inte minskar här eftersom hotet beskrivs som permanent. Och om Ryssland som idé först framställts i termer av oroande utveckling, med ett antal prickar på radarn som minskar i frekvens - genom att rama in Ryssland som ett systemhot och framtiden som osäker, hålls den normativa frågan aktiv inom politikens centrum.

7.2.2 Försvarsberedningens rapporter - ett problemnarrativ?

Utifrån Downs (1957) Rational Choice Theory väcks en diskursiv fråga: Vem var mottagaren till Försvarsberedningens rapporter? Och sammanfattningsvis visar idéanalysen hur Försvarsberedningens diskurs producerar och reproducerar ett problemnarrativ där deskriptiva teman som hot, kausal osäkerhet och normativa imperativ samverkar för att bana väg för ett svenskt Nato-medlemskap.

Den Svenska staten (organisationen) kan förstås som ett öppet system där olika beslutstyper krävs: responsiva, proaktiva eller återhämtningsinriktade (Coccia 2020). Och politiskt beslutsfattande (government action) bygger på praktiska kompromisser, där rationella kalkyler måste vägas mot organisatoriska och tidsmässiga begränsningar, och en begränsad rationalitet påverkar ledarskapets handlande. Sensemaking (Gioia & Chittipeddi, 1991) syftar till den process genom vilket aktörer tolkar och skapar mening i en situation; Coccia (2020) beskriver att tidspress och osäkerhet gör att responsiva beslut ofta blir situerade och ofullständiga. Och genom ofullständiga beslutsunderlag anpassas ofta handlingar till den konkreta situationen - besluten blir situationsberoende och pragmatiska (Coccia, 2020).

I resultatmatrisen tydliggörs relativ styrka och förändring över tid, och här skönjs i texten hur frekvensen av vissa ord ökat - sensemaking har använts för att skapa ett reaktivt narrativ (Gioia & Chittipeddi, 1991).

Begrepp som Hot, Risk och Säkerhet ökar under perioden 2007 - 2013 för att därefter avta, vilket tolkas som att responsiva åtgärder prioriterats.

Ord som Samarbete, Nato, Säkerhet och Försvar uppvisar däremot en stadig hög frekvens mellan 2003 - 2024, vilket i sin tur tolkas som en övergång till en mer proaktiv eller återhämtningsinriktad fas, där både sensemaking och sensegiving får ett strategiskt och reflekterande uttryck. Och detta speglar en övergång från krisrespons till återuppbyggnad och långsiktigt lärande.

Vedungs idéanalys visar att begränsad rationalitet präglar ledarskapets handlande, och i detta följer utvecklingen i stort sett Downs (1957) policycykel, men med en förlängning av diskursen (intense interest) genom återkommande krisbeskrivningar, något som Gioia & Chittipeddi (1991) beskriver som Sensegiving - hur situationen formas efteråt av andras förståelse och tolkning av den uppkomna situationen (Gioia & Chittipeddi, 1991).

Utifrån Downs (1957) Rational Choice Theory väcktes en diskursiv fråga: Vem var mottagaren till Försvarsberedningens rapporter? Den som kan agera på informationen är också den tänkta mottagaren - i första hand regeringen, som omsatte underlaget i propositioner, men också riksdagen och berörda myndigheter.

Diskursivt bidrog rapporterna till sensemaking genom att formulera problem och alternativ, och till sensegiving genom att i efterhand rama in beslutsfattareshandlingsutrymme.

På så sätt tillskrevs agens åt politiska aktörer, samtidigt som rapporterna skapade legitimitet för policyriktning - både gentemot allmänheten och internationella partners. I Downs mening var mottagaren därför de aktörer som kunde omsätta analysen i handling.

7.3 Samspelets Topografi (Analys 2)

Den andra analysen har en problematiserande och diskursiv karaktär, där fokus ligger på hur problem representeras i policylandskapet. Den utgår från Kingdons (2014) Multiple Streams Framework (MSF) som epistemologisk grund. Denna del av studien syftar till att beskriva och problematisera hur aktörer och strukturer samverkar och påverkar varandra i policyprocessen. Här används Bacchis (2009) What's the Problem Represented to be? (WPR) teori för att

analysera hur problem konstrueras och representeras i policydokument. Denna ansats möjliggör en djupare förståelse av de underliggande antaganden och maktstrukturer som formar samhällsproblem.

7.3.1 Window of opportunity, anarki, path dependence och critical juncture

Kingdons modell (2014) är central för att förstå hur idéer och tolkningar av verkligheten får fäste när kontexten tillåter. Samspelets Topografi alluderar till terrängens fysiska form, där policyutrymmet inte bara är temporalt utan också topografiskt. Det är en landskapsbild där olika typer av interaktioner representeras av terrängformationer - vissa dominerande, andra mer jämna, ständigt formade av interaktioner.

Genom applicering av Kingdons Multiple Streams Framework (2014) kan man förstå hur policyförändring sker när tre strömmar - problem, politik och policyförslag - sammanfaller i ett policy window. Före Sveriges ansökan till Nato man se hur dessa strömmar länge rört sig parallellt, men osynkroniserat - men efter 2022 öppnades ett möjlighetsfönster (window of opportunity), och strömmar konvergerade.

- Problemströmmen: En starkt ström aktiverades genom Rysslands aggressioner mot Ukraina, plötsligt fanns ett konkret hot - det blev helt plötsligt riskabelt för små stater ej allierade med Nato. Detta skapade en kollektiv meningsskapande process (sensemaking) om ett akut hot. (Gioia & Chittipeddi, s. 1, 1991).
- Policyströmmen: Det hade redan länge funnits expertförslag och innehåll i försvarsutredningar som förespråkade ett Nato-samarbete. PFF (Partnerskap För Fred) var redan aktuellt - vilket indikerar att lösningen fanns tillgänglig.
- Politikströmmen: Socialdemokraternas motstånd var länge det största hindret - men detta förändrades våren 2022. Och efter denna snabba omsvängning, som kan förklaras av att krisen hotade partiernas legitimitet, vilket tvingade fram en omprövning av tidigare positioner för att återfå väljarstöd.

Detta illustrerar den dynamiska och cykliska naturen hos policyprocessen, där olika element ständigt interagerar på olika höjd i policylandskapet.

Men inrikespolitiska processer och idémässiga skiften, som problemrepresentation och diskursiv konstruktion är bara halva kakan. Sveriges agerande, att ansöka om medlemskap i Nato kan också förstås genom Garbage-can-modellen (Cohen, March & Olsen, 2012). Politiska fenomen är ofta icke linjära och slumpmässiga, anarki och maktfördelning, förändrar balansförhållanden. I ett perspektiv som betonar den internationella systemstrukturen som den primära drivkraften för staters beteende, skulle Rysslands invasion

av Ukraina kunna ses som en avgörande systemförändringen som direkt tvingade fram Sveriges policybyte - snarare än bara som en fokuserande händelse i en långvarig idéprocess (Theory of International Politics, Waltz, Wikipedia, 2025). Och stigberoende (path dependence) belyser hur tidigare policyval skapar positiva återkopplingseffekter som gör det kostsamt att byta spår (Beyer, 2024, s. 2). Sveriges långa tradition av alliansfrihet var ett sådant stigberoende, som krävde ett kritiskt vägskäl (critical juncture) för att brytas (Pierson, 2000). Rysslands invasion av Ukraina blev en chock, som öppnade upp ett möjlighetsfönster.

7.4 Samspelets Topografi - Vad var problemet representerat att vara?

Baserat på tidigare extrahering ur text och med Bacchis (2009) fråga: vad var problemet representerat att vara? Det som undersöks är vilka idéer i policyprocessen som ledde till att Sveriges blev medlem i Nato den 7 Mars 2024. Hur har detta konstruerats som ett problem - och hur beskrivs Nato som en lösning i försvarsberedningens rapporter?

7.4.1 Sju frågor - hur konstruerades problemet som Nato-inträdet skulle lösa?

I relation till Kingdons modell (2014), där policy förändras när tre strömmar (problem, politik, lösning) kopplas ihop i ett policyfönster kan man rikta in sig på själva konstruktionen av problemet i problemströmmen. Som nämnts i teoridelen: Kingdon (2014) har fokus på förståelse och förklaringen hur problem, lösningar och politik separerat rör sig för att förklara hur policyfönster och agenda-setting skapas av processer, aktörer och strömmar medan Bacchi (2009) fokuserar på kritisk analys - att synliggöra dolda antaganden och maktrelationer (hur problem skapats genom policyformuleringar).

En fråga att ställa sig är vad är problemet representerat att vara i Försvarsberedningens rapporter: Handlar problemet om ökad osäkerhet i närområdet, brist på säkerhetsgarantier, rysk aggression eller ett otillräckligt försvar? Och hur förändras denna representation över tid - särskilt före och efter 2014 eller 2022? Vilka antaganden ligger bakom denna problemrepresentation? Hur reproduceras eller utmanas denna problemrepresentation?

Bacchi (2009) har tagit fram sju frågor för analysarbetet (Bletsas & Beasley, 2012). Baserat på hittills framkommen kvantitativ och kvalitativ analys: Vad var problemet representerat att vara i Försvarsberedningens problemrepresentation kring Nato-inträdet?

1. Vad är problemet representerat att vara?

I Försvarsberedningens rapporter från perioden 2017-2023, (Ds 2017:66. *Motståndskraft Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025*), representeras problemet som ett gradvis förvärrat säkerhetsläge i Sveriges närområde, främst orsakat av ett mer aggressivt och oförutsägbart Ryssland. Men det är inte enbart Rysslands handlingar som lyfts fram, utan också landets regimtyp, militära upprustning och strategiska målsättningar. Problemet är därmed inte bara militärt, utan också identitetsmässigt - Ryssland framställs som systemhotande i sin projicering av makt.

I denna representation blir Sveriges tidigare linje av militär alliansfrihet otillräcklig - inte på grund av inre svaghet, utan för att det omgivande systemet har förändrats.

Därmed representeras problemet som otillräckliga säkerhetsgarantier i en destabiliserad ordning.

2. Vilka antaganden ligger till grund för denna representation?

En central premiss är att, snarare än nationell självständighet - nationell säkerhet bäst kan garanteras genom militära allianser och gemensamt försvar.

Ett annat bakomliggande antagande verkar vara att internationell politik präglas av konflikt och maktbalans - och små stater som Sverige behöver skydd av större stater. Det antas också vidare att alliansfrihet inte längre ger vare sig militär trygghet eller politisk relevans.

En tolkning också är att det finns en normativ förskjutning: från neutralitet som dygd till allians som ansvar.

3. Hur har denna representation möjliggjorts?

Problemrepresentationen har möjliggjorts genom ett nytt narrativ - det har över tid emanerat diskursiva resurser som betonar hot, osäkerhet och internationell instabilitet. Och specifika händelser - särskilt 2014 och 2022 - har fungerat som fokuseringsevents som gett energi åt en ny berättelse om Sveriges utsatthet.

Dessutom har retoriken i Försvarsberedningen gradvis skiftat till att beskriva Ryssland som ett hot att hantera, när det tidigare var en aktör att förhålla sig till.

Ett expertorienterat språk i rapporterna kombineras med värderande begrepp som

Ansvarstagande, Solidaritet och Realism - språket tycks ha blivit mer säkerhetsorienterat och normativt.

4. Vad lämnas utanför?

Problemet representeras på ett sätt som marginaliserar andra perspektiv på säkerhet än militärt hot. Icke-militära hot, så som klimatförändring, pandemier, cyberattacker, eller ekonomisk kris, hamnar i periferin.

Alternativa strategier, som fördjupat nordiskt samarbete utanför Nato, ges liten plats och alliansfrihetens historiska roll som möjliggörare av internationell medling och diplomati har devalverats.

Det nämns sällan kritik mot Nato som organisation vad gäller kärnvapen, kärnvapenstrategi, potentiell brist på demokrati eller interventionshistorik.

På så vis framstår Nato som ett neutralt, tekniskt korrekt svar på ett entydigt problem.

5. Vilka effekter produceras av denna representation?

Försvarsberedningens rapporter: diskursivt över tid möjliggör rapporternas representation en glidning från ett mångfacetterat säkerhetsbegrepp till en snävare militärt orientering.

Det legitimeras politiskt ett tidigare otänkbart steg - medlemskap i en militärallians (Nato).

Och det tystar också interna motsättningar och skapar en samförståndsanda över partigränser - avvikande uppfattningar kan framstå som naiva eller oansvariga.

En tydlig effekt är att det materiellt leder det till ökade försvarsanslag, med planering för gemensam försvarsdoktrin med andra länder och en strategisk orientering mot USA och andra partners till Nato.

6. Hur reproduceras eller utmanas denna problemrepresentation?

Problemrepresentationen reproduceras genom återkommande formuleringar om hot, ansvar och geopolitisk realism i Försvarsberedningens rapporter - och även medier och politiker har i hög grad anammat samma narrativ.

Det förekommer utmaningar till denna problemrepresentation, men det sker ofta i marginalen - från civilsamhället (vissa partier) och enskilda intresseorganisationer - men de tenderar att avfärdas som historielösa eller säkerhetspolitiskt okunniga.

7. (6 + 1, Hur kan denna representation göras annorlunda - problematisering?)

En alternativ problemrepresentation skulle kunna utgå från ett bredare säkerhetsbegrepp där stabilitet inte enbart mäts i militära termer.

Istället för att ha Ryssland som en fixerad hotbild, kunde problemet formuleras som bristande europeisk konfliktförebyggande förmåga, eller som en erosion av internationella normer -

lösningen hade då inte nödvändigtvis varit Nato, utan kanske investeringar i diplomati, civilsäkerhet, och regionalt tillitsskapande strukturer.

7.4.2 Resultat av problematisering

Problematiseringen (problematization) är kärnkomponenten i Bacchis WPR-ansats och resultatet av vad som framkommit av Bacchis sju frågor är följande: En problematisering är inte en enkel kritik av ett givet problem; det är snarare en analys av hur specifika diskurser, praktiker, normer och antaganden samverkar för att avgöra om vissa sätt att förstå ett fenomen är möjliga eller omöjliga (Bacchi, 2009). Och problematisering av Sveriges Nato-inträde: vad är det som problematiseras i den svenska säkerhetspolitiska diskursen över tid?

Från neutralitet som dygd till allians som ansvar: Neutralitet problematiseras som verklighetsfrånvänt och inaktuellt - den långvariga militära alliansfriheten blir efter 2014 (och mer tydligt efter 2022) representerad som ett problem i sig - inte längre som en styrka eller dygd. Sveriges strategiska handlingsutrymme omformuleras som ett riskområde, där otydlighet eller självständig linje antas provocera eller bjuda in till aggression.

Problematiseringen handlar inte bara om ett yttre hot (Ryssland), utan om Sveriges identitet och strategi som ett säkerhetspolitiskt subjekt. Men vilka diskurser möjliggör denna problematisering? Narrativet utvecklas till en realistisk säkerhetspolitisk diskurs, där staten ses som en rationell aktör i en värld Waltz (enligt Goddard, 2025) skulle beskriva som anarkisk värld, där hot är objektiva och stater måste balansera makt - och säkerhet förstås primärt som territoriellt skydd genom militär kapacitet.

Sverige problematiseras som ett land som måste ta ansvar - både för sig självt och för andra (Norden, Baltikum, Europa och världen) - i en ansvarsdiskurs kan detta tolkas som att alliansfrihet definieras som ansvarslös passivitet, och ett Nato-medlemskap kan ses som solidarisk och proaktivt. På så sätt ramar diskursen in utvecklingen i Sveriges närpolitiska område som en permanent säkerhetskris, och då skapas en känsla av brådska och i en sådan diskurs blir det naturligt att normalisera radikala policyförändringar genom handling.

7.5 Vad görs osynligt i denna problematisering?

I framställningen av ett Nato-medlemskap görs det osynligt att Sverige historiskt producerat säkerhet genom alliansfrihet, diplomati och handel. En alternativa förståelse av säkerhet marginaliseras, medan de risker som ett beroende av en stormaktsallians medför framställs

som sekundära. Det som presenteras som normalitet - Nato som självklar lösning - döljer de förändringar i maktrelationer och politisk kontroll som medlemskapet faktiskt innebär.

7.6 Svar på syftets tre frågor

Den genomförda metodstudiens slutliga analys presenteras här. I detta kapitel sammanställs de tidigare presenterade resultaten från teori, empiri och analys för att besvara de tre frågor som ställdes i uppsatsens syfte.

1. Vilka säkerhetspolitiska idéer i beslutsprocessen, som nämnts i Förvarsberedningens rapporter mellan 1995 och 2024, kan identifieras som betydelsebärande i relation till Sveriges stegvisa närmande till Nato - med särskilt fokus på hur hotbilder, samarbetsstrategier och försvarspolitiska vägval har konstruerats, legitimerats och förändrats över tid?

Den tematiska progressionen i Förvarsberedningens rapporter 1995 - 2024 visar hur hotbilder, samarbetsstrategier och försvarspolitiska vägval gradvis har legitimerats och förändrats. Nato etablerades som återkommande tema från sent 1990-tal, med en topp mellan 2019-2023, medan ordet Förvar ökade markant från 2017.

Ett skifte från begrepp som Hot och Kris runt 2007 till en mindre akut retorik tyder på gradvis övergång från alliansfrihet till en tydligare militär orientering - en strategisk konsolidering som speglar förändring i idévärlden och policydiskurs över tid.

2. Vad synliggörs i en idéanalytisk undersökning av dessa idéers innehåll och antaganden över tid (med stöd i Downs Rational Choice Theory (1957) och Vedungs arbete (2018))?

Det har skett en normativ förskjutning från neutralitet som dygd till allians som ansvar. En central premiss är att nationell säkerhet bäst garanteras genom militära allianser, alliansfrihet ger inte längre politisk relevans eller militär trygghet. Och till detta - internationell politik präglas av maktbalans och konflikt - vilket tvingar små stater att söka säkerhet och allianser. Denna idéanalytiska ram beskriver hur beslutsfattare agerade baserat på en rationellt målorienterad logik i ett politiskt och strategiskt sammanhang.

3. I enlighet med Kingdons (2014) MSF och Bacchis (2009) analytiska WPR-metod: vad belyser en diskursiv analys i hur dessa idéer representerats som policyproblem, i relation till lösningar och handlingsalternativ?

Denna problematisering möjliggjordes av händelser 2014 och 2022, då ett möjlighetsfönster och narrativ öppnade upp för en ny berättelse om Sveriges utsatthet. En diskursiv analys visar att problemet blev representerat som en gradvis försämring i säkerhetssituationen i Sveriges närområde, primärt orsakat av ett aggressivt Ryssland. Ett Nato-medlemskap som lösning konstruerades som ett nödvändigt och tekniskt korrekt svar - och i denna representation legitimerades ett tidigare otänkbara steg genom att marginalisera alternativa perspektiv, (till exempel ett fördjupat nordiskt samarbete), och alliansfrihet framställdes som ansvarslöst.

8. Avslutande diskussion

Denna uppsats har undersökt hur idéer i den svenska policyprocessen bidrog till beslutet att gå med i Nato den 7 mars 2024. Genom en tvådelad kvalitativ analys har dels kartlagts en tematisk progression av säkerhetspolitiska idéer med hjälp av Vedungs idéanalys (2018) och Downs rational choice-teori (1957) - och till detta har också beslutslogik genom Kingdons Multiple Streams Framework (2014) identifierats och ett problematiserat meningsskapande ur Bacchis (2009) analytiska WPR-metod skapats.

Metodologiskt har arbetet med att kombinera Tematisk Progression och Samspelets Topografi varit både lärorikt och utmanande. Den transformativt mixade ansatsen har betraktat policydomänen som en tredimensionell entitet: den makrostrukturella/temporala dimensionen har synliggjort förändringsmönster över tid, medan den diskursiva dimensionen belyst hur idéer och begrepp konstrueras och kommuniceras.

Detta perspektiv har möjliggjort ett mångfasetterat grepp om policyförloppet - vilket har krävt, (för att hantera processens dynamik och samspel mellan strukturella förändringar och diskursivt meningsskapande), kontinuerlig reflektion.

Diskursiv metod ställer verkligen höga krav på analytisk närvaro - men ger samtidigt tillgång till ett djupare lager av förståelse än mer traditionella analysramar. Att använda Vedungs (2018) ramverk för att få fram diskursiva fenomen att applicera på Bacchis (2009) sju frågor

(6+1) har varit till stor nytta. Bacchis WPR-ansats visade sig vara kognitivt krävande att tillämpa - frågorna är komplicerade, metoden kräver tid och ett aktivt omprövande av föregivet tagna (invanda) synsätt och ståndpunkter (Bacchi, 2009).

Det var tänkt att tillämpa en sekventiell metod i två faser med mixad analys (Creswell, 2009), och den presenterade analysen i kapitel 7 är övervägande kvalitativt diskursiv. Då den kvantitativa fasen med maskininlärning är en grund för att identifiera teman och mönster och det är i den kvalitativa analysen som de djupgående tolkningarna görs.

Därtill var det tänkt att göra en strikt tillämpning i analysarbetet, att Tematisk Progression och Samspelets Topografi mer symmetriskt skulle bidra till förståelsen - men det tycks mig som att WPR-analysen (Bacchi, 2009) fick ett större utrymme i analysen än ursprungligen avsett. Trots detta har av de två analytiska perspektivens bildar en syntes - Tematisk Progression och Samspelets Topografi har tydliggjort en juxtaposition mellan idéernas temporala utveckling och aktörers relationella samspel.

Resultatet visar att svensk säkerhetspolitisk diskurs över tid rört sig från ett brett, samarbetsinriktat narrativ till en mer säkerhetsorienterad och alliansfokuserad hållning. Nato har under perioden mellan 1995 och 2024 gått från att vara ett perifert inslag till att fungera som en självklar och legitim lösning på ett problem.

Bacchis analytiska metod bidrog till att synliggöra hur problemet konstruerats: att alliansfriheten gradvis började representeras som ett säkerhetsproblem snarare än som en tillgång (Kingdon, 2014; Bacchi 2009). Och tydligt är hur Rysslands agerande (framför allt invasionen av Ukraina 2022) kommit att fungera som en katalysator - vilket möjliggjort tidigare marginaliserade policyidéer att få fäste.

Idéanalytiskt visar uppsatsen att krisens roll i svensk säkerhetspolitik inte bara utgjort en bakgrund, utan också varit en drivkraft för beslut och meningsskapande. Detta har synliggjorts genom det sätt på vilket diskursiva resurser mobiliserats - säkerhet har successivt omformulerats i snävare militära termer, samtidigt som normativa begrepp som Ansvar, Solidaritet och Realism legitimerat nämnda förändring.

Under en krisfas har Sveriges väg har till Nato präglats av snabba och responsiva beslut, där begränsad rationalitet (bounded rationality) format ledarskapets agerande (Coccia, 2020). Rysslands invasion av Ukraina 2022 skapade en respons där (reaktivt) en sensemaking-

situation uppstod, som formade ett rationellt policyalternativ (Gioia & Chittipeddi, 1991). Möjligheten till ett utvidgat Natosamarbete (fullvärdigt medlemskap) fanns redan latent i systemet, och ett sensegiving-narrativ bedrevs för att påverka opinionen och forma förståelsen av medlemskapet som nödvändigt. Slutligen, i återuppbyggnadsfasen efter beslutet 2023, fokuserades på långsiktigt lärande och anpassningar i svensk infrastruktur för att stärka säkerheten, där både sensemaking och sensegiving blev mer reflekterande och strategiskt (Gioia & Chittipeddi, 1991). Utifrån Downs (1957) Rational Choice Theory tillskrevs på så sätt agens åt politiska aktörer, samtidigt som rapporterna skapade legitimitet för en policyriktning - både gentemot allmänheten och internationella partners - i Downs mening var mottagaren därför de aktörer som kunde omsätta analysen i handling.

Analysen visar att begreppet kris blir inte bara är ett objektivet tillstånd utan också ett tolkningsramverk för inblandade policyaktörer, vilket skapat ett tillstånd där ett tidigare otänkbart beslut, att gå med i Nato normaliserats. I kapitel 5 (Kontext och fallbeskrivning) refereras till en ny konsert mellan USA, Ryssland och Kina (Goddard, 2025). Och att nuvarande stabilitet kan sluta i katastrof beskrivs som en svart svan (Taleb, 2008) - en framtidsorienterad varning för Sverige, Europa och världen: oförutsedda effekter uppstår när floden Weltgeist flöde ändras och maktbalansen omformas.

Det finns ett värde i att jämföra Sveriges policyförändring med andra småstaters vägval i liknande geopolitiska lägen, för att bättre förstå krisens roll, meningsskapande och idéers påverkan på policyprocesser i ett internationellt sammanhang. Genom att beakta Sverige på systemnivå och dess relationella positioner, så som Waltz (1979) och Goddard (2024) visar, kan man tydligt skilja strukturella begränsningar från nationella val och identifiera vilka aktörers handling som fungerar som nav i internationella nätverk.

Framtida forskning kan fördjupa förståelsen av hur Nato-medlemskapet påverkat svensk säkerhetspolitisk diskurs, särskilt i frågor om neutralitet i ny form och diplomatiskt handlingsutrymme.

Avslutningsvis visar detta arbete att Sveriges väg in i Nato inte kan förstås som enbart ett svar på yttre hot, utan som ett resultat av ett långvarigt idéburet skifte i säkerhetspolitisk diskurs - där kris, identitet och rationalitet samspelar i en tematisk progression där samspelets topografi bildat en komplex policyväv.

Litteratur och referenser

Andersson, U., Öhberg, P., Carlander, A., Martinsson, J., Theorin, N. (red). (2022). *Ovissshetens tid*.(SOM-rapport nr 82), Göteborg: SOM-institutet.

ISBN: 978-91-89673-54-0

ISSN: 0284-4788

https://www.gu.se/sites/default/files/2023-06/Ovissshetens%20tid_hela%20boken.pdf
[2025-23-12]

Bacchi, C. (2009). *Analysing policy: What's the problem represented to be?*

Frenchs Forest, N.S.W. Pearson

ISBN: 9780733985751

ISBN: 0733985750

Bacchi, C. (2015). The Turn to Problematization: Political Implications of Contrasting Interpretive and Poststructural Adaptations. *Open Journal of Political Science*, 2015, 5, 1-12.

<http://www.scirp.org/journal/ojps>

<http://dx.doi.org/10.4236/ojps.2015.51001>

Beyer, J. (2024). On a Branching Route: The Spectrum of Path Dependency in Policy Research. *Wiley Review of Policy Research*

DOI:10.1111/ropr.70007

https://www.researchgate.net/publication/389681708_On_a_branching_route_The_spectrum_of_path_dependency_in_policy_research

Bletsas, A., & Beasley, C. (reds.). (2012). *Engaging with Carol Bacchi - Strategic Interventions and Exchanges*. University of Adelaide Press.

DOI: <https://doi.org/10.1017/9780987171856>

<https://www.adelaide.edu.au/press/ua/media/197/uap-engaging-ebook.pdf>

[20250505]

Coccia, M. (2020). Critical Decisions in Crisis Management. *CocciaLab Working Paper 2020 – No. 45/2020*.

<https://ssrn.com/abstract=3541580>Critical Decisions in Crisis Management

<http://orcid.org/0000-0003-1957-6731>

Cohen, M., March, J., and Olsen J. (2012). "A Garbage Can Model" At Forty: A solution that Still Attracts Problems. *The Garbage Can Model of Organizational Choice: Looking Forward at Forty. Research in the Sociology of Organizations*, Volume 36, 19–30. Emerald Group Publishing Limited.

ISBN: 978-1-78052-712-3, eISBN: 978-1-78052-713-0

ISSN: 0733-558X

[https://doi.org/10.1108/S0733-558X\(2012\)0000036005](https://doi.org/10.1108/S0733-558X(2012)0000036005)

Creswell, J. (2009). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. Third Edition, SAGE Publication Inc.

ISBN: 978-1-4129-6557-6 (pbk.)

Downs, A. (1957). An Economic Theory of Political Action in a Democracy. *The Journal of Political Economy*, Vol. 65, No. 2 (Apr., 1957), pp. 135-150. The University of Chicago Press.

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/1827369>.

Gioia, D.A. & K. Chittipeddi. (1991). Sensemaking and sensegiving in strategic change initiation. *Strategic Management Journal*, Vol. 12, s. 433-448.

<https://doi.org/10.1002/smj.4250120604>

Goddard, S. (2024). From Poles to Hubs: Waltz Meets Social Network Theory.

Security Studies, 33:5, 768-797.

DOI: 10.1080/09636412.2024.2420867
<https://doi.org/10.1080/09636412.2024.2420867>

Goddard, S. (2025). The Rise and Fall of Great-Power Competition: Trump's New Spheres of Influence. *Foreign Affairs*, May/June 2025 (Published on April 22, 2025).
<https://www.foreignaffairs.com/united-states/rise-and-fall-great-power-competition>
[20250501]

Jupyter. (2025). *Jupyter Notebook*. jupyter.org [Online] <https://jupyter-notebook.readthedocs.io/en/latest/>
[2025021]

Kingdon, J. (2014). *Agendas, Alternatives, and Public Policies*. Second Edition, Pearson New International Edition
ISBN 13: 978-1-292-03920-6

Olsson, J., Berg, M., Hysing, E., Kristianssen, A., Petersén, A. (2019). *Policy i teori och praktik*
Studentlitteratur
ISBN: 9789144128092

Pierson, P. (2000). Increasing Returns, Path Dependence, and the Study of Politics
The American Political Science Review Vol. 94, No. 2 (Jun., 2000), pp. 251-267 (17 pages)
<https://doi.org/10.2307/2586011>
<https://www.jstor.org/stable/2586011>

Powell, R. (1994) Anarchy in International Relations Theory: The Neorealist-Neoliberal Debate. *International Organization*, Vol. 48, No. 2 (Spring, 1994), pp. 313-344
The MIT Press
Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/2706934>
<https://www.jstor.org/stable/2706934>
[20250411]

PyPI. (2025). *VADER (Valence Aware Dictionary and sEntiment Reasoner)*.
PyPI (Python Package Index) [Online] <https://pypi.org/project/vaderSentiment/>
[20250324]

Regeringens webbplats. (2025) *Försvarsberedningens rapporter*
<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/departementsserien-och-promemorior/>
Ds 1995:28. *Sverige i Europa och världen*. [20250305]
Ds 1996:51. *Omvärldsförändring och svensk säkerhetspolitik*. [20250305]
Ds 1998:9. *Svensk säkerhetspolitik i ny omvärldsbelysning*. [20250305]
Ds 1999:2. *Förändrad omvärld - omdanad försvar*. [20250305]
Ds 2001:14. *Gränsöverskridande sårbarhet - gemensam säkerhet*. [20250305]
Ds 2003:8. *Säkrare grannskap - osäker värld*. [20250305]
Ds 2007:46. *Säkerhet i samverkan*. [20250305]
Ds 2013:33. *Vägval i en globaliserad värld*. [20250305]
Ds 2014:20. *Försvaret av Sverige - Starkare försvar för en osäker tid*. [20250305]
Ds 2017:66. *Motståndskraft Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025*. [20250305]
Ds 2019:8. *Värnkraft - Inriktningen av säkerhetspolitiken och utformningen av det militära försvaret 2021-2025*. [20250305]
Ds 2023:19. *Allvarstid*. [20250305]
Ds 2024:6. *Stärkt försvarsförmåga*. [20250305]
SOU 2002:108. *Fred och säkerhet - säkerhetspolitiska utredningen* [20250305]

Taleb, N. T. (2008). *The Black Swan - The Impact of the Highly Improbable*. Penguin Books
ISBN 978-0-14103459-1

Vedung, E. (2018). *Fyra typer av statsvetenskaplig idéanalys / Four Types of Ideational Analysis in Political*

Science.

Uppsala University.

https://www.researchgate.net/publication/343139844_Fyra_typer_av_statsvetenskaplig_ideanalys_Four_Types_of_Ideational_Analysis_in_Political_Science

Wikipedia. (2025). Neorealism_(statsvetenskap). [https://sv.wikipedia.org/wiki/Neorealism_\(statsvetenskap\)](https://sv.wikipedia.org/wiki/Neorealism_(statsvetenskap)) [20250501]

Wikipedia. (2025). Wienkongressen. [Online] <https://sv.wikipedia.org/wiki/Wienkongressen> [20250501]

Wikipedia. (2025). Stochastic parrot. [Online] https://en.wikipedia.org/wiki/Stochastic_parrot [20250521]

Wikipedia. (2025). Theory of International Politics [Online] https://en.wikipedia.org/wiki/Theory_of_International_Politics [20250503]

Allt material som använts i uppsatsen finns att ladda ned från ett repository. Samtliga bilagor: Ds-serien, rådata, bearbetad data (ipynb och spreadsheet). Resultat finns också som Bilaga sist i uppsatsen (Bilaga A - Tematiska kluster). Länk till repository är: <https://github.com/loT-Dude/Uppsats-Mastern-2025>

Bilagor

Bilaga A - Tematiska kluster

Parvisa jämförelser av rapporter har gjorts. Här presenteras en sammanfattning av tematiska kluster från textanalysen, med listor över dokument och årtal, typiska uttryck, eventuella förändringar över tid. För varje analysbatch har gjorts en skattning av det empiriska utfallet vilket fungerar som underlag för analysen i avsnitt Empiri 6.3. Begreppet skattning används här i betydelsen sammanfattande värdering av materialet. Detta ska förstås som en observation, ej värderande beskrivning, normativ eller problematiserande - strikt deskriptiv.

Ds 1995:28 - mot Ds 1996:51 (A12)

Teman: Samarbete (2), Nätverk (2)

Den tidigaste posten i materialet innehåller endast några få träffar, samlade kring begrepp som samarbete och nätverk.

Skattning:

Denna period kännetecknas av en försiktig användning av internationellt orienterade begrepp,

och teman som hot, kris, Nato eller förändring förekommer inte i mätbara mängder. Det ger intryck av en relativt låg retorisk intensitet och en säkerhetspolitik i balans.

Ds 1996:51 - mot Ds 1998:9 (A11)

Teman: Kris (2), Förändring (3)

Under denna period blir kris ett uttryck som förekommer mer frekvent än tidigare.

Skattning:

Samtidigt framträder förändring som ett nytt tema, vilket kan indikera att en diskurs om förändrade omvärldsförutsättningar börjar växa fram, men referenser till Nato eller direkta säkerhetshot saknas dock fortfarande.

Innehållet tyder på en ökad medvetenhet om osäkerhet, men inte ännu om ett förändrat handlingsmönster.

Ds 1998:9 - mot Ds 1999:2 (A10)

Teman: Kris (2), Nato (3), Förändring (3)

Detta dokument är det första i materialet där Nato tydligt träder in som tema.

Temat förändring kvarstår med samma intensitet, och kris återkommer.

Skattning:

En misstanke är att sammantaget hur texten lyder så tyder detta på att i slutet av 1990-talet började en begynnande skiftning i språkbruket mot mer internationell och säkerhetsorienterad retorik - det är dock ännu fråga om begränsade tematiska förekomster.

Ds 1999:2 - mot Ds 2001:14 (A9)

Teman: Nato (2), Säkerhet (2)

En stabilisering av Nato-begreppet sker, medan säkerhet nu också uppträder som ett explicit tema. Även här saknas spår av konflikt, ryssland eller hot.

Skattning:

Detta tyder förmodligen på att ett mer strukturellt säkerhetsbegrepp börjar etableras.

Ds 2001:14 - mot Ds 2003:8 (A8)

Teman: Nato (9), Säkerhet (2), Nätverk (1), Ryssland (1)

Skattning:

En kraftig ökning av Nato-träffar, vilket kan tyda på att organisationen fått en tydligare plats i svensk säkerhetspolitisk diskussion. För första gången nämns även Ryssland, om än enbart vid ett tillfälle. Nätverk antyder fortsatt betoning på multilaterala relationer.

Ds 2003:8 - mot Ds 2007:46 (A7)

Teman: Nato (4), Säkerhet (6), Internationell (5), Samarbete (3)

Här återfinns en fortsatt hög användning av säkerhet och internationellt samarbete.

Nato nämns något mindre frekvent jämfört med föregående period.

Skattning:

Detta kan ses som en breddning av Försvarsberedningens intressesfär, bort från enskilda aktörer till mer generella säkerhetspolitiska begrepp.

Ds 2007:46 - mot Ds 2013:33 (A1)

Teman: Hot (10), Konflikt (3), Kris (3), Nato (9), Säkerhet (15)

Detta är den mest frekventa perioden vad gäller antal träffar.

Begrepp som hot, konflikt och kris uppträder nu samtidigt och i större antal.

Säkerhet dominerar, och Nato återkommer kraftfullt.

Skattning:

Det antyder en tematiskt laddad period där flera säkerhetsdimensioner aktiveras i språkbruket.

Ds 2013:33 - mot Ds 2014:20 (A2)

Teman: Hot (8), Nato (6), Säkerhet (11), Försvar (6), Internationell (4), Samarbete (3)

Begreppet hot kvarstår som centralt, men det förekommer något mindre frekvent än i föregående period. Säkerhet ökar, vilket indikerar att detta tema förblir en viktig i diskursen.

Skattning:

Försvar uppträder starkare än tidigare, tillsammans med internationella och samarbetsrelaterade begrepp - tillsammans tyder detta på en period där både militära och civila aspekter av säkerhet diskuteras i samspel.

Noterbart: det finns dock inga träffar på Ryssland trots det intensifierade säkerhetsspråket.

Ds 2014:20 - mot Ds 2017:66 (A3)

Teman: Hot (2), Kris (2), Samarbete (2), Nato (6), Säkerhet (2), Försvar (6), Internationell

(2), Samarbete nätverk (2), Utveckling (2)

Flera teman ligger här på en mellannivå - mellan 2 och 6 förekomster - vilket kan antyda en breddad diskurs snarare än ett dominerande kluster.

Nato och Försvar är åter mest synliga, men även samarbete, internationell och utveckling förekommer i parallella spår.

Skattning:

Detta kan peka på att perioden präglas av systematisk konceptuell förankring snarare än akut tematisering. Återigen uteblir Ryssland som tematiskt uttryck.

Ds 2017:66 - mot Ds 2019:8 (A4)

Teman: Hot (2), Nato (6), Säkerhet (4), Försvar (9), Internationell (3), Samarbete nätverk (2), Utveckling (2)

Här intensifieras försvar som tema (9 förekomster), vilket är det högsta antalet sedan A1. Nato kvarstår på en konstant nivå (6), vilket tyder på att temat etablerats som en självklar diskursiv komponent.

Utveckling och nätverk förekommer i liknande frekvens som tidigare, medan säkerhet är något lägre.

Skattning:

Återigen finns inga nämnvärda referenser till konflikt, kris eller ryssland, vilket tyder på en period av strategisk konsolidering snarare än retorisk kris.

Ds 2019:8 - mot Ds 2023:19 (A6)

Teman: Hot (3), Nato (12), Säkerhet (5), Försvar (7), Internationell (4), Samarbete nätverk (4), Förändring (3)

Detta dokument markerar ett nytt toppvärde för Nato (12 träffar), vilket tyder på att det blivit ett centralt tema i politisk kommunikation. Försvar och internationellt samarbete fortsätter att spela en stark roll, medan förändring återkommer för första gången sedan A10.

Skattning:

En tematisk bredd speglar ett intensifierat policyfokus - men fortfarande saknas explicita kopplingar till Ryssland. Hot kvarstår på låg men synlig nivå (3), vilket kan tyda på en balanserad men vaksam säkerhetssyn.

Ds 2019:8 - mot Ds 2024:6 (A5)

Teman: Nato (7), Försvar (10)

Den senaste posten i serien uppvisar en tydlig koncentration kring försvar och Nato.

Skattning:

Inga övriga teman passerar tröskelvärde (≥ 3), vilket kan antyda att debatten blivit mer fokuserad kring operativa och strategiska dimensioner snarare än breddade säkerhetsdiskussioner.

Den tematiska snävheten i detta dokument kontrasterar mot tidigare perioders bredd.